

vestnik

Letnik XVII.

Celovec, petek, 6. julij 1962

Štev. 27 (1051)

Referendum v Alžiriji — izraz politične zrelosti:

Alžirsko ljudstvo je glasovalo za neodvisno domovino

Pri nedeljskem referendumu o bodoči usodi Alžirije, ki je potekal po vsej državi brez vsakega incidenta, je alžirsko ljudstvo izpričalo izredno politično zrelost. Po zadnjih poročilih je po vsej državi glasovalo 99,6 % volivcev za neodvisnost v Alžiriji in le 0,4 % glasov je bilo oddanih proti. Izredno visoka je bila tudi udeležba pri volitvah, saj je po dosedanjih poročilih znašala 84,15 % vpisanih volivcev in je bila s tem nesorazmerno večja od udeležbe na katerem koli drugem referendumu. Značilno pa je tudi dejstvo, da so se volitev v velikem številu udeležili tudi evropski priseljenici, čeprav je bilo do zadnjega trenutka pričakovati, da se bodo demonstrativno vzdržali referenduma, o katerem so še pred kratkim izjavljali, da jih „nič ne briga“. Tako pa so s svoji udeležbo na volitvah izpričali, da so v veliki večini za sodelovanje z alžirskimi domačini v skupni neodvisni domovini.

Z nedeljskim referendumom v Alžiriji se je začelo novo obdobje v zgodovini alžirskega ljudstva in njegove domovine, obdobje graditve narodne neodvisnosti na političnem in gospodarskem področju ter ustvarjanju novih družbenih odnosov. Alžirsko ljudstvo ni nikoli tako množično sodelovalo na politični manifestaciji, kot je to storilo na nedeljskem referendumu, ko je zmago svojega več kot sedem let trajajočega krvavega boja za osvoboditev kronalo z glasovnico, s katero se je izreklo za neodvisnost v svobodni domovini.

Ves svetovni tisk je te dni dajal glavni poudarek zgodovinski odločitvi v Alžiriji. Vodilni listi so izrazili željo in prepričanje, da bo Alžirija kmalu začela v resničnem miru in da bo stopila po poti napredka po zaslugi politične zrelosti svojih vodilnih kadrov, ki so se izobrazil v dolgoletnem osvobodilnem boju. Pozitivno so ocenili izid referenduma tudi v Franciji, kjer so poudarili, da volilni rezultati niso presenetili, marveč so se uresničile „prejšnje napovedi“. „Zdrav razum in politični realizem sta zmagala.“ Tako ocenjujejo v Parizu rezultate referenduma, hkrati pa opozarjajo, da se zdaj za-

čenja obdobje, ki bo odločilno za sodelovanje med Francijo in neodvisno Alžirijo v prihodnosti.

Takoj po razglasitvi volilnih rezultatov se je začela alžirska vlada podala iz Tunisa v Alžirijo, kjer bo do prvih svobodnih volitev v zakonodajno skupščino izvrševala funkcije suverene in vrhovne oblasti. Alžirsko ljudstvo je svojim voditeljem priredilo veličasten sprejem ob prihodu na domače ozemlje, kakor je navdušeno pozdravilo tudi prihod oddelkov alžirske osvobodilne vojske. Na žalost pa so prav ob rojstvu neodvisne Alžirije prišla do izraza nekatera nesoglasja, ki so privedla do razrešitve treh članov glavnega štaba alžirske vojske, kar je imelo za posledico, da se je podpredsednik začasne alžirske vlade Ben Bela izrekel proti vladnim sklepom in je namesto v Alžirijo odpotoval v Združeno arabsko

republiko. Vendar pa je predstavništvo začasne alžirske vlade demantiralo vse govornice o nesoglasjih v vrstah alžirske vlade, njen predsednik Benheda pa je ob prihodu v Alžirijo naslovil na alžirsko ljudstvo poziv na enotnost ter zagotovil, da bo alžirska vlada dosledno izvajala alžirsko-francoski sporazum iz Eviana.

Hkrati s prihodom vlade in osvobodilne vojske se v Alžiriji s pospešenim tempom nadaljuje evakuacija francoskih oboroženih sil in je od nekdanjega milijona francoskih vojakov ostalo na alžirskem ozemlju le še kakih 300.000 mož, katerih število pa bo v teku enega leta zmanjšano na 80.000. Prav tako pa je francoska vojska, čim je predsednik de Gaulle uradno proglasil neodvisnost Alžirije, odprla doslej hermetično zaprto mejo med Alžirijo in Marokom in tako pripadnikom alžirske osvobodilne vojske omogočila neoviran povratek v domovino.

Na nedeljskem referendumu je alžirsko ljudstvo znova izpričalo svojo politično zrelost in s plebiscitom o samoodločbi potrdilo svoje težnje po narodni neodvisnosti. Po 132 letih francoske nadoblasti in po sedmih letih osvobodilne vojne nastaja zdaj nova neodvisna Alžirija. Za alžirsko ljudstvo pa je prišel čas odgovornosti in velikih nalog pri graditvi družbe in države na temeljih suverenosti, demokracije in pravičnosti.

Avstrijski uradni obisk v Sovjetski zvezi:

Dobri odnosi med Avstrijo in Sovjetsko zvezo v senci nameravane povezave Avstrije z EWG

Nekoliko prej kot predvideno se je včeraj vrnila iz Sovjetske zveze avstrijska vladna delegacija pod vodstvom kanclerja dr. Gorbacha in zunanjega ministra dr. Kreiskega, ki je imela vrsto razgovorov z vodilnimi sovjetskimi državniki. Med temi razgovori, ki so obsegali tudi splošne mednarodne probleme, so bili v ospredju odnosi med obema državama, o katerih je bilo ugotovljeno, da se razvijajo v zadovoljstvo obeh strani in da jih bo mogoče še nadalje krepiti in razvijati.

Zelo obširno so ob tej priložnosti razpravljali tudi o nameravanem pristopu Avstrije k EWG in se je tukaj jasno pokazalo, da bi tak pristop lahko nevarno zasenčil sicer dobre odnose med Avstrijo in Sovjetsko zvezo. Sovjetski predstavniki so resno opozorili na obveznosti, ki jih je Avstrija prevzela z državno pogodbo in zlasti s svojim sklepom o trajni nevtralnosti ter izrazili mnenje, da vključitev Avstrije v EWG ni mogoče spraviti v sklad z njeno nevtralnostjo. Zato bi imel tak korak avstrijske vlade resne posledice za bodoči razvoj odnosov med obema državama.

Z avstrijske strani je bilo po poročilih iz Moskve dano zagotovilo, da Avstrija ne stremi za vključitvijo v EWG, marveč hoče doseči le tako povezavo, kot to dovoljuje njena nevtralnost, h kateri se Avstrija slej ko prej brezpogojno priznava in jo hoče dosledno spoštovati. Na svoje tozadevne obveznosti bo Avstrija opozorila tudi pri bližnjih pogajanjih z EWG, kar so na sovjetski strani vzeli z zadovoljstvom na znanje in poudarili, da je vsaka odgovornost za nadaljnje korake na strani Avstrije.

Ob teh jasnih in nedvoumih besedah bi bilo vsekakor preuranjeno govoriti o tem, da je bilo s sovjetske strani dano avstrijski vladi generalno pooblastilo za njene nadaljnje korake pri EWG. Nasprotno je mnogo bolj verjetno, da so si v Moskvi pridržali pravico nadaljnjih ukrepov in hočejo samo počakati, v koliki meri bo Avstrija na razumevanje za svoj položaj, ko bo 28. julija pristopila k prvim razgovorom z EWG. Kajti od razvoja teh pogajanj bo tudi odvisno, kako se bodo v bodoče oblikovali odnosi med Avstrijo in Sovjetsko zvezo.

Adenauer na „obisku sprave“ v Franciji

Zahodnonemški kancler Adenauer biva ta teden na uradnem obisku v Franciji, kjer je bil že ob prihodu deležen časti, kot jih navadno izkazujejo le državnim poglavarjem. Hkrati pa so se ob prihodu Adenauerja zbrale na pariških ulicah tudi večje skupine ljudi, ki so vzklicali proti nemškemu kanclerju in metali paradiznike proti njegovemu avtomobilu.

Ravno v teh dveh ekstremnih oblikah sprejema se najbolj odkrito kaže dejstvo, da se mnogi ne strinjajo s politiko, ki jo zasledujeta Adenauer in de Gaulle. Sedanji Adenauerjev obisk v Franciji je sicer mišljen kot manifestacija dokončne sprave med nemškimi in francoskim narodom ter se to ne zrcali le v sijajnih sprejemih, marveč tudi v tem, da je Adenauer ob tej priložnosti postal vitez Castne legije. Vendar nudi ta obisk tudi možnost za izčrpano izmenjavo misli med obema državnikoma, ki sta glavna in hkrati tudi že edina predstavnika politike, v kateri vedno bolj prevladuje mnenje, da ne vodi k združitvi temveč k izolaciji

Evrope. Zato se proti taki politiki tudi med nemškimi in francoskim ljudstvom opaža čedalje večji odpor in je značilna zlasti skupna izjava, ki sta jo ob obisku Adenauerja objavili zahodnonemška socialdemokratska stranka in francoska socialistična stranka.

V tej izjavi se obe stranki izrekata proti temu, da bi Evropa predstavljala »tretjo silo«, kakor tudi proti nacionalni atomski oborožitvi, ker bi to s časom lahko privedlo do razkroja atlantske skupnosti in do izolacije Evrope. Izjava govori o posameznih obdobjih francosko-nemškega sodelovanja po vojni in pravi, da se prijateljstvo med obema narodoma ne sme izčrpati v vojaškem in političnem zavezništvu obeh vlad, temveč mora biti francosko-nemško sodelovanje temelj, na katerem naj se gradi evropska skupnost. Samo potem bo došla francosko-nemška sprava svojo pravo veljavo, če bo postala izhodiščna točka in če bo imela za končni cilj ustanovitev popolnejše in večje Evrope, kot jo sestavlja skupno tržišče.

Prihodnji ponedeljek:

Kairska gospodarska konferenca

Prihodnji ponedeljek se bodo v Kairu zbrali predstavniki več kot 30 držav Azije, Afrike in Latinske Amerike na gospodarski konferenci razvijajočih se držav. Kakor je bilo objavljeno konec preteklega tedna, je vršilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tant delegiral tudi predstavnika OZN, ki se bo udeležil konference v Kairu.

Gospodarska konferenca razvijajočih se držav je nov akt v prizadevanju skupine neangažiranih držav za ostvaritev enakopravnih odnosov v svetu in za nedeljivo blaginjo narodov. Spricho zaostrovanja diskriminacije teh držav s strani ZDA in EWG in spricho tega, da bo jesenska 17. Generalna skupščina OZN v okviru Programa desetletnega načrta OZN obravnavala pomoč razvilih držav gospodarsko razvijajočim se državam, vzbujajo priprave na kairsko konferenco veliko mednarodno zanimanje.

Za neposredne priprave konference so se prefekto soboto v Kairu zbrali veleposlaniki sodelujočih držav in se posvetovali o rezultatih razgovorov med posameznimi državami ter o predlogih in pobudah za dnevni red in potek konference.

Kennedyjev neuspeh v Mehiki

Ameriški predsednik Kennedy je te dni bil na uradnem obisku v Mehiki, kjer je imel razgovore z najvišjimi mehiškimi predstavniki. V zaključnem poročilu o teh razgovorih je rečeno, da je bilo tako z ameriške kot z mehiške strani poudarjeno načelo nevmesljanja v notranje zadeve drugih držav in da se hočeta tega načela obe državi držati tudi v bodoče.

Kljub lepim besedam v uradnem komuniqueju pa ameriško-mehiški razgovori v resnici niso potekali tako harmonično. Nasprotno, Kennedy je moral odpotovati, ne da bi dosegel tistega, zaradi česar je v prvi vrsti prišel v Mehiko, namreč spremembe mehiške politike do Kube. Kakor znano je Mehika ena izmed redkih držav Južne Amerike, ki niso sledile poveliu iz Washingtona, da morajo prekiniti odnose s Kubo, ker le-ta noče več plesati po željah Amerike. Toda Kennedy ni uspel: Mehika svojih odnosov do Kube ne bo spreminila, ker hoče načelo nevmesljanja v notranje zadeve drugih držav izvajati tudi v praksi in ne samo v besedah, kot je to treba ugotoviti za Ameriko.

Kompromis v zadnji minuti:

Še enkrat je šlo brez stavke poštnehih uslužbencev

Za zadnji ponedeljek je sindikat poštnehih uslužbencev napovedal stavko vseh uslužbencev avstrijske pošte, če ne bi bilo ugodno njegovji zahtevi po enkratni dokladi za prekomerno delo. Ta zahteva poštnehih uslužbencev ni nova, vendar med pristojnimi činitelji kljub dolgotrajnim pogajanjem ni prišlo do sporazuma in se je položaj zlasti v zadnjih urah pred napovedano stavko tako zaostril, da je bilo že splošno računati s tem, da bo pošta v ponedeljek prekinila vse svoje dejavnosti. Šele v zadnji minuti je prišlo med pristojnim ministrstvom odnosno pošto upravo in sindikatom do kompromisa, po katerem bodo dobili poštnehi uslužbenci takoj izplačan prvi obrok doklade, medtem ko se bodo o dokončni izpolnitvi njihovih zahtev pogajanja še nadaljevala.

S tem kompromisom se je Avstrija vsaj zaenkrat sicer izognila stavki poštnehih uslužbencev, zato pa so se nevarno zaostriili odnosi med obema vladnimi strankama. Nove državnozborske volitve letos jeseni pač že zdaj mečejo sence na notranje politično ozračje, v katerem vsaka malenkost povzroča novo razburjenje. Posebna občutljivost pa se kaže v denarnih vprašanjih, kajti spirala cen in mezd se brez prekinitve dviga v višino.

V Zahodni Nemčiji:

Pokojnine namesto kazni za obremenjene nacistične sodnike

Denacifikacija v Zahodni Nemčiji je zaključena, je že pred leti izjavil predstavnik tako imenovane denacifikacijske komisije. Toda v resnici izgleda ta problem bistveno drugače, saj je še danes na zelo vplivnih položajih v Zahodni Nemčiji cela vrsta obremenjenih nacistov, ki jih nič ne lekal na odgovornost zaradi zločinov, zagrešenih v času »tretjega rajha«. Posebno na zahodnonemških sodiščih prej ko slej »delijo pravico« številni sodniki, ki so v letih nacistične vladavine izrekli obsodbe proti demokratično nastrojenim osebam in se njihovih rok drži nedolžno prelita kri neštetihi antifašistov.

Ker se je javnost čedalje bolj zgražala nad takim neozdržnim in za demokratično državo naravnost izizvalnim stanjem, so končno tudi pristojne oblasti v Zahodni Nemčiji prišle do spoznanja, da bo treba nekaj ukreniti, da bo prebivalstvo spet lahko imelo zaupanje v pravosodstvo. In našli so res salomonsko rešitev: na podlagi posebnega zakona so bivše nacistične sodnike in državne pravdnike povabili, naj se pustijo prostovoljno upokojiti ob polni pokojnini, ker bi sicer obstojala nevarnost, da bo proti njim uvedena preiskava in bi se lahko zgodilo, da bodo potem prisilno upokojeni brez pokojnine.

In kaj se je zgodilo? Od približno 1000 še danes aktivnih nacističnih sodnikov se jih je le nekaj nad 100 odzvalo širogrudnemu povabilu! Vsi ostali se niti niso zmenili, ker kot pravniki preveč dobro poznajo »resnost«, ki jo pri denacifikaciji in demokratizaciji državne uprave kažejo oblasti v Zahodni Nemčiji. Očitno dobro vedo, da se jim ni treba bati in bodo lahko še naprej — ne glede na svojo preteklost — sodili in razsojali v državi, ki je tako »demokratična«, da sicer ovira in zatira napredna gibanja, zato pa širokogrudno ravna z obremenjenimi predstavniki nacizma in izvrševalci njegovih zločinov.

Za današnje razmere v Zahodni Nemčiji pa je prav tako značilen tudi primer tistih dobrih sto nacističnih sodnikov, ki bodo brez preiskave njihove dejavnosti v času nacizma predčasno upokojeni ob polni pokojnini. Torej namesto zaslužene kazni — nezaslužena pokojnina!

13. leto poletnih iger v Brežah:

Shakespeareova komedija „Veliko hrupa za nič“

Nekateri so mnenja, da je številka 13 nesrečno število. Toda letošnja premiera na Petrovi gori, s katero se je začelo 13. leto poletnih iger v Brežah, je pokazala, da to ni nujno, marveč je tudi 13. leto lahko leto uspehov in napredka. Da pa so v Brežah dosegli viden napredek, bo moral potrditi vsak, ki si je ali si bo ogledal kakšno predstavo letošnje igralske sezone, katere se je začela s premiero zadnji petek in se bo zaključila s predstavo 26. avgusta. V vsem tem času pa so predstave predvidene za vsako sredo, petek in soboto ter v avgustu še dodatno v nedeljo 12. 8., torek 14. 8., nedeljo 19. 8. in nedeljo 26. 8. Tako bo letošnja sezona obsegala skupno 30 predstav, na sporedu pa je Shakespeareova komedija „Veliko hrupa za nič“, ki spada med najboljše veseloigre tega velikega mojstra duhovitih odrskih del.

Poletne igre v Brežah bi mnogo zgubile na svoji edinstveni privlačnosti, če ne bi imele na sporedu Shakespeara, ki je od leta 1955 dalje resnično postal „dvorni avtor“ tega ansambla. Začeli so s „Kraljem Henrikom IV.“, nato so sledili „Othello“, „Kar hočete“, „Ukročena trimoglavka“, „Vesela žene windsorske“ in „Kralj Lear“, letos pa so presenetili z res dobro pripravljeno komedijo „Veliko hrupa za nič“. Seveda s tem nečemo reči, da drugi avtorji v Brežah niso uspešni — doslej so bili na sporedu Schiller, Grillparzer, Goethe, Calderon, Moliere, Grabbe in Hauptmann — toda Shakespeareova umetnost je kot nalašč za Breže in je posebno razveseljivo, da so ji ostali zvesti tudi letos, čeprav so se odločili za en sam komad.

Tako tudi v tej sezoni na Petrovi gori zmaga neizčrpna duhovitost Shakespeara in slavi veličasten uspeh v interpretaciji ansambla, ki ga sicer sestavljajo izključno amaterski igralci, kateri pa so pod vodstvom neumornega vodje arh. Sandlerja že davno prestopili prag resnične odrske umetnosti. Celo poklicna gledališča ne razpolagajo vedno s tako homogenim ansambлом, ki ima poleg vsega drugega še to prednost, da združuje v svojih vrstah lepo število mladih sil, katerim so odprte vse možnosti nadaljnjega razvoja.

Da spregovorimo nekaj besed o letošnji premieri. O režiserju, scenaristu in enem glavnih igralcev Sandlerju ni treba več posebej govoriti. Že pri vseh dosedanjih komadih, v katerih je vedno igral glavno vlogo, je dokazal svoje visoke in mnogostranske igralske sposobnosti; zato je razumljivo, da mu tudi precej zahtevna vloga Benedikta ne dela težav. Ravno v pravi meri dostojanstven je Karl Benesch kot mesinski guverner Leonato, medtem ko je Josef Schuhmeyer kot argonski princ don Pedro včasih skoraj nekoliko preveč mladosten. Edini veliki ženski vlogi sta res v dobrih rokah in Heidrun Aicher kot guvernerjeva hčerka Hero ter Burgi Klaura kot njegova nečakinja Beatrice ne presenečata le z dobrim igranjem, marveč še posebno z dovršeno odrsko izgovorjavo. Sploh je odrski jezik pri večini igralcev zelo dobro izpiljen in priča o marljivem vežbanju vsakega posameznika. Viden napredek je opaziti pri Robertu Mösslacherju, ki naravnost prese- neča v vlogi Claudia, pa tudi Raimund Herrnstein je prepričljiv v neravno lahki vlogi princevega polbrata dona Juana. Uzi-

tek zase je seveda sodnijski par, ki ga z neizčrpnim humorjem mojstrsko predstavlja ta Heinz Neunteufel in Heinz Köppl, pa tudi o vseh ostalih igralcih lahko brez pretiravanja ugotovimo, da so vredni večjih vlog. Če dodamo še besedo o tehnični plati, potem je treba vsekakor priznati, da je arh.

Eskimska književnost je stara že sto let

Ko se je pred dobrimi sto leti pojavila prva številka književne revije na Grönlandu — v njej so bile prvič tiskane izvirne in ljudske pesmi ter proza eskimskih avtorjev, prav tako pa tudi prevodi angleških, francoskih in danskih črtic — se je hkrati rodila književnost Eskimov, ljudstva mongolskega izvora na skrajnem severu (v glavnem na arktičnih obalah Severne Amerike in na Grönlandu), ljudstva, ki se tako imenuje po indijanski besedi »eskimwhan«, kar po naše pomeni tiste, ki jedo surovo meso.

Čeprav je prišla pobuda za razvoj eskimske književnosti od zunaj, je ta književnost v glavnem zasnovana na zelo razvitem ustnem izročilu, ki je zbudilo veliko zanimanje tudi drugod po svetu. Eskimske zgodbe pripovedujejo o odnosih med ljudmi pod vplivom raznih naravnih sil in se po navadi končujejo z moralnim naukom. Njihove pesmi so kratke, pogosto imajo refren, rime pa skoraj ne poznajo. V posebno zvrst sodijo zgodbe o živalih, predvsem o psih, najzvestejših spremljevalcih ljudi z arktičnega severa; psi vozijo sani, pomagajo na lovu in varujejo domove, nazadnje pa gospodar uporabi pasjo kožo za izdelavo tople, nepremočljive obleke.

KULTURNE DROBTINE

● Slovensko gledališče v Trstu je od nedelje naprej na gostovanju po Sloveniji, kjer bo do 12. julija v raznih slovenskih mestih uprizorilo Shakespearovega „Hamleta“. Svojo turnejo so Tržačani začeli v Tolminu in nato nastopili še v Črnomlju, na Oločju in v Novem mestu. Za danes je na sporedu gostovanje v Kamniku, nato pa bodo obiskali še Kočevje, Ribnico in Postojno. V torek bodo gostovali v ljubljanskih „Križankah“, 11. in 12. julija pa bodo svojo turnejo zaključili z nastopoma v Kapru in Piranu.

● Pred dnevi je bila v Zagrebu kulturna prireditev pod naslovom „Zagrebski poletni večeri“, ko je najprej na stadionu Šalata izvajal operni ansambel Hrvatskega narodnega gledališča pod vodstvom dirigenta Sama Hubada Gotovčiča opera „Ero z onega sveta“. Zagrebska „Komedijska“ je na istem odru uprizorila Leharjevo opereto „Grof Luksemburški“, za zaključek pa so na večer popevki ob spremljavi orkestra Dušana Radetića nastopili znani jugoslovanski pevci Olivera Marković, Dubrovka Nežović, Ljubila Batić in Predrag Gojković.

● V celovški „Galerie Wulfengasse“ je bila te dni odprta nova razstava, na kateri sodelujejo štiri holandski umetniki Armando, Henderikse, Henk Peeters in Schoonhoven.

Sandler tudi tokrat z velikim znanjem in razumevanjem oblikoval prizorišče, medtem ko sta za maske in kostume skrbela Julius Sternitzky in Lambert Hofer ter je glasbeno spremljavo priredil Norbert Artner.

Ob zaključku je torej potrebna le še ugotovitev, da je ansambel v Brežah tudi zadnjo zimo dobro izkoristil in bo v prihodnjih tednih lahko navduševal mnoge tisoče domačih in tujih obiskovalcev, ki se bodo v večernih urah povzpeli na Petrovo goro, da se udeležijo edinstveno lepe prireditve sredi romantičnih razvalin starega gradu. Prirediteljem pa je želeli le lepega vremena, kajti potem je vsaka uprizoritev tako zanje kot še posebno za gledalce res užitek, vreden izleta v Breže.

O življenju in kulturi Eskimov je svet izvedel zadnja desetletja precej, zato je razumljivo tudi čedalje večje zanimanje. Na severna področja hodijo tudi arheologi, ki proučujejo preteklost in njene vplive na sedanost Eskimov. To severno ljudstvo živi poleti pod šotori, pozimi pa v zemljankah in v času lova v iglujih, oblihi hišicah iz ledenih klad.

Neka ameriška odprava je pred nedavnim odkrila sledove eskimskega naselja iz 5. stoletja pred našim štetjem. Strokovnjaki pravijo, da je bilo tam eno doslej največjih znanih eskimskih naselij, v katerem so našli precej ostankov, po katerih sklepajo o življenju prebivalcev daljnega severa v tistih davnih časih.

Gradiščanski Hrvati so imeli svoj I. tamburaški festival

Prejšnji mesec je bila v Doljni Pulji na Gradiščanskem velika kulturna prireditev, ko so gradiščanski Hrvati ob priložnosti 25. letnice ustanovitve tamkajšnjega tamburaškega zbora priredili svoj I. tamburaški festival. Poleg domačega zbora so nastopile razen hrvatskega tamburaškega zbora na Dunaju vse tamburaške skupine gradiščanskih Hrvatov, kot gost pa je sodeloval izvrstni tamburaški zbor iz Zagreba.

Prireditve v Doljni Pulji so se udeležili številni častni gostje, predstavniki hrvatske narodnostne skupine na Gradiščanskem, kot predsednik Hrvatskega kulturnega društva dr. Demeter Linzer, častni predsednik društva kons. svetnik Ignac Horvat, poslanci dr. Müller, Gregorič in Probst, mnogi učitelji z nadzornikom Konradom Meršičem na čelu, namestnik okrajnega glavarja dr. Schumann ter iz Zagreba prof. Ante Blaženčič. Šolski ravnatelj Alfonz Kornfeind in prof. Bela Schreiner sta v svojih govorih poudarila pomen prireditve in naglasila pomembno vlogo, ki jo prosveta igra v življenju gradiščanskih Hrvatov, kateri so tudi ob tej priložnosti s svojo množično udeležbo dokazali svojo ljubezen in zvestobo hrvatski pesmi.

In cela prireditev je bila res praznik hrvatske pesmi, ki sta ga s svojim nastopom otvorila dva šolska zbora iz Doljne Pulje pod vodstvom ravnatelja Aladara Csenara. Nato pa so se zvrstili zagrebski tamburaški zbor pod vodstvom svojega dirigenta Teodorja Bocha, zbor iz Trajstosa (ki smo ga tudi mi slišali ob letošnjem gostovanju naših pevskih zborov na Gradiščanskem — op. ured.) pod vodstvom ravnatelja v pokoju Adalberta Kuzmiča, izvrstni klimpuški zbor, ki ga vodi Feri Sučić ter za zaključek jubilejski zbor iz Doljne Pulje pod vodstvom Albina Csenara, medtem ko so fileški tamburaši pod vodstvom Štefana Kelemana po prireditvi zaigrali za ples.

K tej prireditvi gradiščanskih Hrvatov lahko iz srca čestitamo in jim želimo, da bi se njihov tamburaški festival razvil v uspešno vsakoletno prireditev! —

Klimpuški tamburaši, ki so sodelovali na festivalu v Doljni Pulji, pa so pred nedavnim gostovali tudi v Schleswig-Holsteinu, kjer je bil v Flensburgu letošnji kongres Federalistične unije evropskih narodnostnih skupin. Nastopili so pred več kot sto zastopniki 23 manjšin, poleg tega pa so gostovali še pri danski manjšini v Nemčiji, kjer so s svojimi narodnimi nošami ter sporedom, ki je obsegal hrvatske, nemške in madžarske pesmi, dosegli veličasten uspeh. Ob tej priložnosti sta odlomke iz njihovega sporeda posnela tudi nemški in danski radio, medtem ko sta klimpuško tamburaško skupino povabili na gostovanje frizijska narodnostna skupina na Holandskem in nemška manjšina na Danskem.

Angleške visoke šole:

Privilegij omejenega števila

Ob misli na univerzo v Veliki Britaniji se nehoti spomnimo tako na Cambridge kot na Oxford, ki predstavljata v nekem smislu že pravi legendarni pojem za angleško visoko šolstvo. Vendar danes prav gotovo ne bi bilo več prostora za vseh 100.000 angleških študentov, če ne bi tudi ta starodavni in konservativni študijski režim pretrpel občutnega povečanja in izboljšav. Saj grozi statistični plan s skoraj še enkrat tako velikim vpisom v prihodnjih desetih letih.

Danes deluje v Angliji 29 univerz, ki pa ne predstavljajo tipa tako močnega ustanove, kot so na primer univerze v raznih drugih državah. Izjema je pravzaprav le londonska School of Economics, ki vključuje okoli 20.000 študentov. Tako imenovani collegi za učni kader nudijo visokošolsko izobrazbo bodočim pedagogom. Zal pa občutni numerus clausus študijskih mest (31.000) omogoča le vsakemu petemu mlademu učitelju, da priloži prošnjo za službeno mesto tudi diplomu takega collega. Devet collegov za napredujočo tehnologijo zaposli s študijem okoli 9000 mladih ljudi bodisi ves dan ali v tako imenovanih sandwich-tečajih, t. j. pol časa praktičnega dela v pod-

jetju, pol pa ga prebije študent pri študiju ali na predavanjih. Končno bi omenili še četrti tip angleške visoke šole, običajni tehnični college (najbolj znan je londonski Polytechnic), na katerih je formalno vpisanih 56.000 slušateljev, vendar jih kar 40.000 pripravlja izpite poleg redne zaposlitve. Poudariti pa je treba, da je število različnih tehničnih inženirjev — kljub sorazmerno kratkem razvoju tehničnih visokih šol — v primeru z ostalimi diplomanti neverjetno veliko: že med štiriimi absolutno ugotavlja statistika kar tri bodoče tehnike.

Sprejemni izpiti so ne glede na vrsto visoke šole težki ter zahtevajo, da se mladina že v prejšnjih šolah svojega šolanja (General Education)

specializira za določen predmet. Kljub temu, da se je o tem težkem in različnem izpitnem režimu že precej diskutiralo, je obveljalo mnenje, da ne bi bilo prav zgraditi vse šole po nekem standardnem modelu. Tako pač vsaka šola po svoje odloči, katerim izpitom se morajo njeni slušatelji podvreči. Splošno načelo, ki naj bi veljalo povsod, pa je, da se opravi večji izpit na koncu tretjega leta in to s pozitivno oceno od ena do tri.

Angleška ustava pravi, da je študij »privilegij omejenega števila ljudi, ki so skrbno izbrani za nek določen namen; in ta privilegij je treba sprejeti ter izkoristiti z vso odgovornostjo«. Zato torej ni nič čudnega, če iz tako pretenciozno formulirane opredelitve tudi sledi, da je naloga države v prvi vrsti, da poskrbi za uspešen in ploden razvoj. 75 % stroškov za visoko šolstvo se krije iz državnega proračuna oziroma odgovarja za to UGC, tako imenovani University Grant Committee. Le-ta je bil ustanovljen takoj po prvi svetovni vojni, združuje 21 predstavnikov univerz in ostalih visokih šol ter spretno zastopa v nekem smislu vsaj navidežno nevmesavanje države v visokošolske za-

deve, kar bi iz subvencioniranja v toliki meri prav gotovo nujno izhajalo.

Da pa je avtonomnost univerze kljub temu ogrožena, izhaja iz značilnega laburističnega predvolilnega letaka, kjer je bila poudarjena tudi naslednja zahteva: »Univerze naj bodo svobodne, neodvisne od vlad in privatnih interesov, ki skušajo razširiti svoje posebne doktrine, ... naj ne stopajo v stik s kulturnim ministrstvom, saj jim njihovo eksistenco omogoča zakon in krijejo svoje izdatke preko UGC.« V koliko pa je tudi ta ustanova »nevtralna«, kako in v kakšni meri se more razvijati politično življenje na visokih šolah v Angliji, pa je seveda druga stvar. Omeniti je treba samo vlogo tako imenovanih Appointment Boardov, krogov, sestavljenih iz univerzitetnih profesorjev ter strokovnjakov iz prakse, ki poskrbe za diplomirane študente. To je v neki meri njihova moralna dolžnost ali pa še zadnja oblika omejevanja, če tako ali drugače zapirajo študentom vrata, da bi se vključili v družbeno življenje.

Za izgradnjo visokih šol izda UGC letno približno 15 milijonov, to je vsota, ki iz leta v leto narašča, saj je

X. Ljubljanski festival:

II. revija jugoslovanskega baleta

Z nastopom zagrebškega baletnega ansambla, ki je izvajal tri komade — Kabaljevskega „Gibe“, Bartokovega „Čudovitega mandarina“ in De Fallo-vega „Trirogeljnika“ — se je v nedeljo zvečer začel letošnji X. Ljubljanski festival, prirejen kot II. revija jugoslovanskega baleta. Poleg otvoritvene predstave je zagrebški baletni ansambel izvajal v ponedeljek še „Labodje jezero“ Čajkovskega. V torek je ansambel reškega baleta uprizoril Gershwinovega „Amerikanca v Parizu“, Švarovo „Sinfonijo da camera“ in Stravinskega „Petruško“. Za sredo je bil na sporedu večer sodobne plesne umetnosti z nastopi zagrebškega Pionirskega gledališča in Centra za estetsko vzgojo mladine v Ljubljani. Včeraj je sarajevski balet odplesal „Romea in Julijo“ Prokofjeva.

Jutri se bo v okviru Ljubljanskega festivala predstavil ljubljanski operni balet z Osterčevimi „Iluzijami“, za zaključek festivala pa bo v nedeljo zvečer nastopil operni balet iz Skopja, ki bo predvajal „Klasično simfonijo“ Prokofjeva, De Fallovo „Ljubezen čarovnico in „Velemestne variacije“ Brand-jolice.

leta 1956 znašala komaj 4 milijone. Vsi ostali dodatki brez štipendij pa so se od 38,5 milijona v letu 1958 zvišali na 70 milijonov. Tudi štipendijski sistem je financiran posredno iz državnega proračuna in se zanj porabi 71 % celotnega dohodka visokih šol. Privoljenje oziroma prošnja za štipendijo potrdi navadno County Council tako, da jo študent lahko prejema od okrajnih oblasti ali pa direktno preko UGC, pogoje odnosno določene izpite pa predpiše pozneje univerza, na katero se štipendiranje vpiše.

Vsekakor je zanimivo, da komaj četrtina angleških visokošolcev izvira iz delavskih družin in da predstavljajo prav visokotalentirani otroci takih družin dve tretjini učencev, ki so sprejeti iz Primary v Grammar School.

Poudarjeno družbeno nalogo o kolektivnem vzgajanju mladih ljudi skuša država urediti, če že ne v okviru collega samega — v Cambridgeu in Oxfordu živi skupaj 56 % moških in 75 % ženskih študentov v collegu — pa preko bivanja v skupnih domovih. Podatki o vseh visokih šolah v Angliji pa kažejo, da jih zlasti na mlajših univerzah prebiva skupaj že več kot polovica.

Odkod ime „Turnersee“

Sotrudnik iz okolice »Turnersee« opisuje odlomke iz novejšega dogajanja okoli Zablanskega jezera.

Če bi iskali jezero z imenom Turnersee na vseh zemljevidih z nemškimi imeni označenimi kraji, bi ga pred vojno zaman iskali. Nemško so prej imenovali to jezero Sablatnigsee.

Kmetija Zablatnik, po domače ji pravijo Zabvatnik, je posamezna domačija približno ob jugovzhodnem robu močvirja ali blata ter ima ime tudi po izredno blatnem jezeru, ki ga domače prebivalstvo od davnih dni imenuje Zablasko jezero. Danes jezero delno tudi čistijo blata in so ga tudi že deloma očistili. Jezero in večina močvirij na vzhodni strani je bilo v lasti graščine Zenek, knezov Orsini-Rosenberg. Ob nastali gospodarski stiski okoli leta 1929 je nastala kriza tudi na lesnem trgu in je zemljiški gospodi bolj slaba predla. Graščina Zenek je jezero postavila na prodaj. V tedanji občini Rikarja vas so s slovenske strani predlagali, naj bi občina kupila jezero in močvirja. Pravijo, da je Zenek ponudil občini jezero v nakup po zelo nizki ceni. Toda v občinskem odboru niso imeli razumevanja, žal tudi večina slovenskih odbornikov ne, za pomen jezera v bodočnosti.

Drugi, nedomačini, so to tembolj razumeli. Jezero je bilo prodano in prepisano na ime Turnvereina iz Wolfsberga. V Turnvereinu so z vnejo gojili nacistično miselnost. Čeprav je bila cena nizka, bi bilo le zanimivo vedeti, odkod je krajevno telovadno društvo dobilo denar za ta nakup, kajti namen njihove prilaštve tega jezera v osrčju slovenske Podjune je bil gotovo prozoren. Jezero so krstili za Turnersee.

Na severni strani jezera je Turnverein odkupil od nekega kmeta še gozd, od več kmetov pa močvirja, ki so bila tam kmečka posest. Kmetje so bili veseli, ker so računali, da bodo dobro prodali močvirnato zemljo, ki je donosala le kislo krmo. Bili pa so hudo razočarani, ker so prodana zemljišča dobili plačana nekako po ceni prisilne oddaje.

V gozdu so postavili lepo leseno poslopje kot »Turnerlager«. Tu so vzgajali mladino v nacističnem duhu. V tem domu je govoril in strupil mladino tudi zloglasni Maier-Kaibitsch, »zaslužek« pri akcijah za iztrebljenje koroških Slovencev, ko je prišel njegov nacistični čas. Rajni p. d. Živ je vedel povedati, da je nekoč slišal, ko je Maier-Kaibitsch govoril nemško govoreči mladini, kako je njena navzočnost važna v tem kraju, kjer je vse »vindišarsko« in da je tudi v cerkvi vse slovensko. Zahteval je od mladih ljudi, da hodijo tudi v cerkev zgolj zaradi tega, da bi mogli zahtevati nemško bogoslužje.

Obvestilo staršem zaradi odhoda otrok na letovanje na Jadranu

Prva skupina otrok za letovanje v Savudriji odpotuje s Koroške v četrtek, dne 12. julija 1961. Otroci vstopajo v vlak v Celovcu, v Beljaku in v Podrožici.

Zbirališča in čas zbiranja so določeni tako-le:

Celovec:

žakalnica II. razreda glavne železniške postaje ob 11.00 uri — odhod vlaka ob 11.40 uri;

Beljak:

žakalnica II. razreda glavne železniške postaje ob 12.00 uri — odhod vlaka ob 12.37 uri;

Podrožica:

peron železniške postaje ob 13.00 uri — odhod vlaka ob 13.10 uri.

Na vsakem zbirališču čaka po en spremljevalec oz. spremljevalka. Starše prosimo, da svoje otroke na postajah osebno izročijo spremljevalcem skupine.

Starši, katerih otroci so bili sprejeti v prvo skupino v Savudrijo, so te dni prejeli pismo obvestilo. Pismeno obvestilo pa dobijo pravočasno tudi starši, katerih otroci so bili sprejeti v drugo skupino, kakor tudi starši, katerih otrok na letovanje ni bilo mogoče sprejeti.

Vse starše opozarjamo, da takoj na postaji, kjer bodo otroci vstopili, kupijo vozni listek do Podrožice — državna meja (Rosenbach-Staatsgrenze).

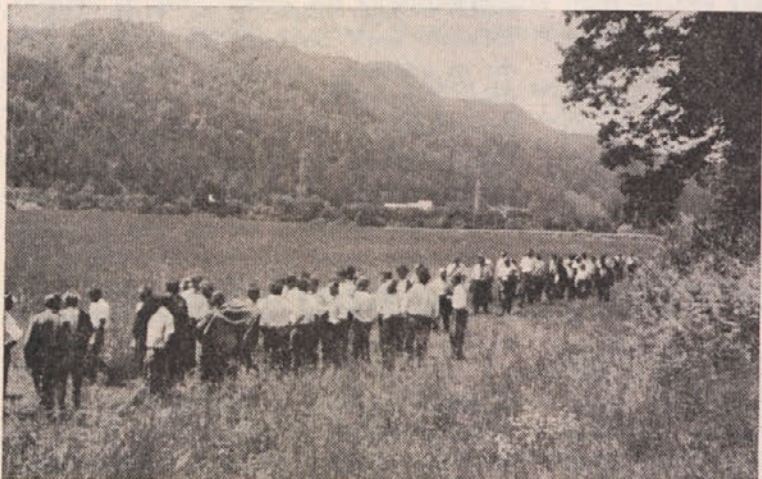
Prva skupina se z letovanja vrne 2. avgusta, druga pa odpotuje 4. avgusta in se vrne 25. avgusta.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Iščimo pot v bodočnost na domačih primerih

O kmetijskem poučnem izletu v Podravlje in v Žužalče, ki ga je 24. p. m. organizirala Slovenska kmečka zveza in ki je nad vse dobro uspel, je Slovenski vestnik sicer že poročal, vendar se mi zdi kot udeležencu izleta potrebno, da se za ta posrečeno zamišljeni in izvedeni izlet zahvalim Slovenski kmečki zvezi, posebej pa še njenemu predsedniku Lojzeju Trunku ter inženirjema Nachbarju in Einspielerju s kmetijske šole Podravlje, ker so nam s svojimi razlagami povedali toliko koristnega in zanimivega, da bomo o tem še večkrat razmišljali.

Ko smo se zbirali v Podravljah — avtomobil za avtomobilom in motorno kolo za motornim kolesom — smo bili polni pričakovanja, ko pa smo odhajali iz Žužalč, smo odhajali v zavesti, da smo videli, slišali in spoznali veliko več, kot smo pričakovali. Marsikomu se je ob tej priložnosti šele odprl pogled na pot, na katero moramo stopiti,

Kakor dolga in nepretrgana je bila vrsta, tako veliko in živahno je bilo zanimanje na poučnem izletu SKZ 24. junija t. l.

če hočemo obvladati bodočnost. Izlet je bil izlet primerjav in primerjanja, bil pa je tudi nazorna šola dobro premišljene preusmeritve proizvodnje za zmanjšanje potrebe po ročni delovni sili, za pocenitev mehanizacije in za povečanje rentabilnosti kmetovanja. Kakor v Podravljah za nekoliko večje ravninske kmetije, tako smo v Žužalčah videli primer za racionalizacijo kmetijske proizvodnje na naših malih zlasti pa hribovskih kmetijah.

Sicer sem mislil podrobneje opisati svoje vtise in pripombe, toda ko sem začel, sem spoznal, da ne bom mogel zajeti vsega. In ko sem naprej razmišljal, sem videl, da je res tako: pri takih izletih je treba biti zraven, treba je videti, slišati in se pogovoriti. Zato mislim, da moramo udeleženci tega izleta dati svojim sosedom na vasi in kmetom svoje občine pobudo za podoben izlet v Podravlje in v Žužalče, kakršnega smo imeli mi. Tak skupni izlet kmetov ene vasi ali občine bo rodil skupna spoznanja za prepotrebno skupno pot naših vasi v bodočnost.

Janko Ogris, Bilčovs

Zdaj tudi slovenske mladinske knjige

v knjižnicah zavetišč za vozečo se šolsko mladino v Celovcu in Beljaku

Za knjižnice v zavetiščih za v šole vozeče se učence v Celovcu in Beljaku je tudi Slovenska prosvetna zveza podarila lepo knjižno zbirko, 76 knjig. Knjige, izbor slovenske mladinske literature, je minulo sredo izročil v zavetišču v Celovcu predsednik SPZ dr. Franci Zwitter, prevzel pa jih je predstavnik deželne zveze družbe »Rettet das Kind — Rešite otroka« višji vladni svetnik dr. Marchart. Vidno vzradoščen se je Slovenski prosvetni zvezni zahvalil za dragoceno darilo in dejal, da bo z uvrstitvijo tudi slovenskih mladinskih knjig knjižnica v zavetiščih obogatela ter bo ustrezno tudi v šolo vozeči se mladini, ki se dnevno vozi v Celovec in Beljak iz dvojezičnega ozemlja.

Organizacija »Rettet das Kind — Rešite otroka« se med mnogim drugim hvalevredno prizadeva za varstvo v šolo vozeče se mladine, ki je po prihodu vlakov do pouka in po pouku do odhoda vlakov prepuščena sama sebi in izpostavljena kvarnim vplivom ulice in klatenja v dvomljivem okolju. V zavetiščih lahko prebijejo vmesni čas pod skrbnim nadzorstvom. Bistveno je, da je razen drugih pripomočkov za razvedrilo in igro šolski mladini dostopna in na razpolago tudi lepa, poučna in vzgojna mladinska literatura.

Avstrijska družba »Rettet das Kind — Rešite otroka« deluje od leta 1956. Za nalogo si je postavila prizadevanje v smislu ženevske deklaracije: pomagati otrokom v

sili brez razlike državne pripadnosti, rase ali veroizpovedi. Ustrezno tem načelom je družba pomagala izpostavljenim otrokom, otrokom v stiski, zapuščenim in tavajočim v negotovosti.

Deželna zveza družbe »Rettet das Kind — Rešite otroka« vabi k pristopu vse dobro misleče. Letni prispevek je najmanj 12 šillingov, to je 1 šilling na mesec. Sedež deželne zveze je v Celovcu, Richard-Wagner-Strasse 20.

Tragični smrtni nesreči v gorah

Mlada človeka, oba 22-letna, Ludovik Dovjak, nameščenec pri KESTAGu v Borovljah in Uršula Kohautek, nameščenka v Krivi Vrbi, sta bila poznana kot dobra in trenirana alpinista, ki sta že večkrat zmagovala naporne ture. Ljubezen do plemenitega alpinskega športa ju je družila, izkoriščala sta proste dneve in dopuste za smeje alpinske podvige. Zadnjo nedeljo dopoldne pa sta ljubezna do gora drago plačala, namreč za ceno mladih življenj.

Iz Celovške kočice v Mačenski planini sta se v nedeljo dvignila dobro opremljena, da bi preplezala severno steno na mogočen masiv stranskega vrha v Stolu. Tura ni najbolj težavna, le v spodnjem delu je nekaj težje premostljivih mest. Poslužila sta se skupne gorske naveze. Na turo sta se napotila že ob petih zjutraj. Do okoli desete ure sta se priborila do kakih 20 metrov pod vrhom, ki je bil njun cilj. V tem trenutku pa se je nad Dovjakom nenadoma odtrgala precejšnja skala, ga treščila v prsa ter njega

Medsebojna pomoč v dejanju

Vrstijo se primeri v soseski pri družinah, bodi kakršnega koli poklica, da so ljudje vezani eden na drugega. Človek je družabno bitje, vse življenje je prepleteno ne le v medsebojni brezobzirni tekmi, temveč v sili in potrebi tudi z nesebično medsebojno pomočjo eden drugemu. Nihče ni izven, da ne bi kadar koli potreboval pomoči soljudi v svoji okolici.

Take misli so bržkone napotile brihtnega človeka, da je v svoji soseski postavil nekakšno organizacijo delovne skupnosti, doslej še sicer nezapisano, toda v praksi in medsebojnem zagotovitvi, da so skupno pripravljene pomagati kadar in kjer koli je potrebno. Potrebno pa je enkrat pri enem, drugič spet pri drugem, kajti vedno še velja pregovor: Danes meni, jutri tebi!

Ta skupina, okoli 12 ljudi, je že nekajkrat izpričala, da stopi v potrebi pomoči drugemu dejansko tudi v akcijo. Delo izvede brez plačila, kvečjemu, da jim oni, ki je deležen pomoči, postreže po končanem delu s primernim okrepčilom. V skupini je delalo že več kot po deset ljudi in delali so zares. Vsak posamezni se zaveda: jutri ali pojutrišnjem bodo pa meni pomagali. Takšno skupno delo ne smatrajo za roboto, še manj kot kakšno tlako. Izvajajo ga v globoki zavesti in prepričanju, da vsak, ki pomaga sosedu, pomaga hkrati tudi sebi. Pri že storjenih akcijah so naravnost tekmovali v marljivosti, kajti tega, ki bi se leno obračal, bi ne smatrali za vrednega in vesnega člana delovne skupnosti. Zgledi pridnih vlečejo za seboj vse, v večji skupini je tudi prijetnejše delati, uspeh dela je hitreje viden in to daje pogum, po dovršenem delu pa ima vsak prijeten občutek nepopisnega zadovoljstva in kdo bi jim zameril, če se potem tudi upravičeno nekoliko pohvalijo.

V tej delovni skupnosti so doslej opravili že dela, kakor spravljanje in obdelavo od snega polomljenega lesa, napravljanje drv in če je pri kakšnem sosedu treba spraviti pod streho večje količine pridelka. Skupno so postavili tudi mostič čez potok. Prav posebno pa so pripravljene pomagati, če koga v sosesčini zadene večja ali manjša katastrofa.

Zadnjo tako akcijo so izvedli preteklo soboto popoldne in proti večeru na Kolenikovi polti v Šmarjeti. Hudo deževje je porušilo vozno pot, da je bila kratko in malo neuporabna za vsako vožnjo. Prihitele so skupaj, odločno se lotili dela, zavihteli so krampe ter zasajali lopate in ko je legal večerni mrak po dolini in hribovih, je bila pot popravljena in spet je mogoče voziti z vsako vprego in traktorji. Kmetu je bilo na ta način veliko pomagano in bo tudi on, če bo potrebno, kje drugod z veseljem priskočil na pomoč.

Če bo trajno razumevanje za skupno medsebojno sodelovanje, bo delovna skupnost mogla knjižiti lepe in koristne uspehe po geslu: Vsak za vse in vsi za enega!

in spremljevalko potegnili s seboj. Nesrečna turista sta strmoglavila kakih 300 metrov v prepad in obležala s skoraj docela razbitimi lobanjami in polomi drugih udov. Padec je bil za oba smrtonosen in verjetno je morala smrt itakoj nastopiti.

Mrtva mlada turista je moštvo alpinske reševalne službe v Borovljah, ki sta ga spremljala tudi oskrbnik planinske kočice in orožniški uradnik iz Bistrice v Rožu, spravilo v mrtvašnico v Svečah.

Izvedenci ugotavljajo, da je letos lomljivost kamenja v Karavankah posebno nevarna, in sicer zaradi izredno dolge zime, mnoge deževja in snežnih padavin, ki so v planinah trajale skoraj do zadnjih dni. Neugodne vremenske prilike so zrahljale in sprostile skale, ki se lahko zrušijo že pri lahkem pretresu.

Tragična dvojna smrtna nesreča v naših gorah je seve hudo prizadela svojce umrlih, globoko pa je ganila in pretresla tudi vse ljubitelje alpinizma.

Mali svet ob Vrbskem jezeru. — Mali svet ob Vrbskem jezeru je od 1. julija dalje odprt vsak dan do 22. ure. Posebno v večernih urah je zanimiv prikaz najzanimivejših modelov iz raznih delov sveta nad vse mikaven in romantičen. Kakor vedo povedati, se tudi že letos pomudi veliko izletnikov v tem malem svetu. Računajo, da bo število letošnjih obi-

skovalcev prekosilo število od leta 1961. Lani je Minimundus obiskalo nad 92.000 gostov. Za res številni obiski prosi avstrijska družba »Rettet das Kind — Rešite otroka«, kajti prebitek iz vstopnine je namenjen plemenitemu prizadevanju organizacije in kakor se glasi v ženevski deklaraciji za vse otroke ne glede na raso, državljanstvo in veroizpoved.

Naši neprijetni znanci - kače

Počasne, povsem gluhe in plašne, včasih nevarne, pa nikoli napadalne živali — to so kače, ki se jih vsak človek kar nehoti boji, tako da ga strese mrz, ko zagleda katero od njih, pa najsi bo še tako nenevarna. Kdo ve od kdaj se že vleče skozi človeški rod prastari strah pred kačami. Vsekakor ga ni človeka, ki mu ob pogledu na kačo ne bi kar zastala noga.

Nekoč, pred mnogimi sto milijoni leti, je imela kača štiri noge, tako kot vsi drugi suhozemni plazilci. Tedaj so bile kače pravzaprav še pravi kuščarji, ki so živeli in tekali po vlažni pokrajini sekundara — enega velikih geoloških razdobjev v zgodovini našega planeta. Potem pa so se v tem zemeljskem raju pojavili velikanski sorodniki majhnih kuščarjev: brontosauri, tiranosauri, dinosauri... Če-

prav so bili ti velikani večidel miroljubni vegetarijanci, jih je bilo med njimi vendarle nekaj prav okrutnih roparjev. In med njihov priljubljeni plen so sodili tudi mali kuščarji, davni predniki današnjih kač.

Tedaj so si mali kuščarji poiskali skrališča pod zemljo. V podzemlju so potem ostali tisočletja in tisočletja in so preživeli svoje velike sovražnike, ki so zaradi nam neznanega vzroka izumrli. Trdoživi begunci so v mračnem in ne posebno gostoljubnem podzemlju v teku tisočletij izgubili noge, telesa so se jim zelo podaljšala, izgubili so eno stran pljuč in postali so povsem gluhi. Tako so nastale današnje kače.

Medtem pa se je svet na površini napolnil z množico drobnih glodalcev in ko so kače spet začele zapuščati podzemlje ter so se počasi vrnile na beli dan, so na zemlji našle nov raj: neznanstvo dosti hrane.

Nekako tako nam strokovnjaki pojasnjujejo razvoj kačjega rodu. Lahko jim verjamemo, saj imajo v potrdilo svojih mnenj obilo dokazov.

Morda bi se kače komu kar zasmislile, saj se mukoma plazijo po svetu brez nog — vsaj tako se nam zdi. Toda kače so se v svojem dolgem razvoju odlično prilagodile svoji »invalidnosti«. Na njihovem telesu so zrasle posebne trebušne ploščice, ki so postavljene po strani in se z njimi kača lahko premika: ker so obrnjene nazaj, se kača z iztezanjem in krčenjem telesa s temi ploščicami kar imenitno odrija in se tako premika.

„Preoblačenje“, ko je obleka ponošena

Pri kačah pravzaprav kar ne vemo, ali bi rekli, da so to živali, ki imajo glavo z neznanstveno dolгим repom, ali pa so živali z dolгим repom, ki ima na enem koncu glavo. Kačje okostje je pravcati čudež arhitektonske funkcionalnosti in enostavnosti. Majhna glava se podaljšuje v silno dolgo in prožno hrbtnico, sestavljeno iz kopic vretenec, ki so skoraj vsa podaljšana s parom reber. V notranjosti leži zbirka kačjih organov, ki so vitki in raztegnjeni do skrajne meje. Vse to pa ovija — kot kakšen zaščitni ovrtnik — kopica luskin, ki so pritrjene na prožno kožo. Kožo hkrati z luskinami kača vsako leto »sleče« kot kakšno nogavico, to pa zato, ker se luskin obrabijo, nove pa ne zrastejo. Zato kači ne preostane drugega kot redno »preoblačenje« — levitev.

Kača koža je neobčutljiva — v njej ni nobenih krvnih žil ali žilic, nobenih živčnih vršičkov ali celic. Po eni strani je to odlična lastnost — takšne kože še tako hudo sonce ne opeče, na njej ni kožnih bolezni niti kakršnih koli zajedavcev — po drugi strani pa je ta fiziološka neobčutljivost tudi nevarna: v živalskih vrstovih se je že dostikrat zgodilo, da so podgane izgrizle precejšnjo luknjo v telo udava, pa tega kača sploh ni čutila, ampak je kar mirno spala.

V majhni kačji lobanji, kjer ležijo zelo podaljšani možgani, ni ostalo prav nič prostora

za slušne organe. Le-te je kača izgubila v podzemlju, ker kačji predniki niso bili gluhi. Kače so danes povsem gluhe (tudi žvižganja ne slišijo!), toda nekatere zvoke vendarle občutijo; to pa zaradi treslajev, ki se prenašajo na tla, odtod pa na kačji trebuh. Takšno »ščegetanje« je — kot kaže — kačam celo prav všeč.

Kače so fantastično trdožive živali. Poto-pite kačo pod vodo, tako da bo ostala povsem brez zraka: čeprav ne bo dihala, bo ostala živa še deset ur! Odrežite ji glavo: sama glava bo živela še več ur in bo odpirala in zapirala čeljusti. Če kači izrežete srce in ga razpolovite z nožem, bo vsaka polovica srca živela vsaj še eno uro in povsem normalno utripala. Neki kači so znanstveniki z operacijo odstranili vse notranje organe in tudi srce, potem pa so jo spet zašili. Živela je še dva dni, četudi so od nje ostale samo še mišice in kosti ter ni imela niti krvnega obtoka!

Tudi ob lastnem repu - dober tek!

Kače imajo čeljusti in zobe tako oblikovane, da ne morejo hrane niti griziti niti žvečiti. Tako nimajo druge izbire, kot da plen pogoltnejo kar scla. Čeljusti in vse okostje je tako narejeno, da lahko kača pogoltne tudi večkrat debelejši plen, kot je sama debela. Množica zob v notranjosti »ust« je obrnjena nazaj, proti žrelu: ko se čeljusti premikajo, se premika plen v eno samo smer — v notranjost.

Tudi to ima svoje dobre in slabe strani. Plen, ki ga kača zgrabi, nikoli več ne pobegne, toda tudi kača mora dobro pogledati, preden kaj popade, ker svoje žrtve ne more več izpustiti, tudi ko bi jo hotela. Posledice tega so večkrat prav čudne in za kačo nič kaj prijetne. Denimo, da kača začne požirati žabo ali kakšen drug plen, ki se ga je na drugem koncu lotila še druga kača. Poti nazaj ni več! Nobena od njiju ne more izpustiti plena in kmalu se približa dramatični trenutku, ko se kačji glavi, ki požirata in požirata, približata druga drugi. To, kar se bo potem zgodilo, je že vnaprejšnjemu natanko določeno: obe kači v tem odločilnem trenutku odpreta svoji žreli kar najbolj mogoče. Zmaga kajpak tista, ki lahko bolj »zazija«, nesrečna nasprotnica potem centimeter za centimeter izginja v žrelu svoje večje vrstnice, ki ne more prenehati goltati.

Dosti redkeje — pa vendar včasih — se zgodi, da kača zgrabi svoj lastni rep. Posledice so iste kot prej, le da je kača postala sama svoja lastna žrtev: požira in prebavlja tisto, kar je pogoltnila, tako dolgo, dokler gre, potem pa pogine. Da traja takšen neprostovoljni »samomor« zaradi kačje trdoživosti zelo dolgo, si lahko mislimo!

Legende, ki so samo legende

Koliko kačjih vrst živi na svetu? Najmanj 2300, vsaj toliko so jih doslej znanstveniki že spoznali. Večidel so to tropske vrste kač, ker tropsko podnebje najbolj ustreza tem bitjem

brez lastne temperature. Poznamo vrste kač, ki preživijo vse življenje v travi, spet druge pa stalno živijo na drevesih in imajo telesa tako prilagojena, da lahko plezajo tudi po povsem navpičnih deblih.

V indijskem oceanu živi zelo strupena vrsta morskih kač, ki so se povsem prilagodile življenju v vodi; na gornji strani glave imajo celo nozdrvi, ki se zdije podobne nekakšnim »dihalnim periskopom«: brž ko se kača potopi pod vodo, se pokrovčki na teh nozdrvih samodejno zaprejo. Ladje, ki plovejo po Indijskem oceanu, včasih naletijo na velike skupine po nekaj sto takšnih kač, ki se sončijo in plavajo na morskii gladini. Ko je pred nedavnim zgorela neka angleška potniška ladja, je mnogo potnikov, ki so skakali s krova v morje, umrlo zaradi pikov teh nevarnih strupenjač.

Razen strašnih tropskih strupenjač, katerih strup deluje prav bliskovito in smrtonosno, še prav posebno vznemirjajo človeško domišljijo velikanski tropski udavi — afriški in azijski, zlasti pa južnoameriški, znani »boa constrictor«.

O velikosti teh kač krožijo razne legende. Tako na priliko nekateri trdijo, da živi globoko v notranjosti brazilskega pragozda vrsta boe constrictor, ki doseže dolžino tudi do 35 metrov. Nagrade 5000 dolarjev, ki jo je že pred 20 leti razpisalo Zoološko društvo iz New Yorka in ki naj bi jo dobil tisti, ki bi prinesel živo ali mrtvo kačo, toda daljšo kot 9 metrov, pa vendarle še do danes niso nikomur izplačali. Zato skoraj lahko verjame-mo, da ga ni udava katerekoli vrste, ki bi prerasel dolžino 9 metrov, pa čeprav to zadržuje še toliko legend.

Novi antibiotik

● Mikrobiolog dr. John Siebruth, ki je kot udeleženec neke ameriške odprave prebival nekaj časa na Antarktiki, je pri proučevanju antarktičnih ptic odkril zanimiv pojav: ugotovil je, da mnoge od njih nimajo v želodcu nekaterih bakterij, ki jih je sicer mogoče najti v želodcih vseh drugih vrst ptic, pa tudi pri tistih pripadnicah iste vrste, ki ne živijo na Antarktiki.

Pri tem odkritju je dr. Siebruth začel sistematično proučevati hrano teh antarktičnih ptic. Ugotovil je, da so njihova glavna hrana neki morski rakci, le-ti pa se hranijo z neko antarktično vrsto alg. Ko je nadaljeval z znanstvenimi raziskavami, je dr. Sieberth navsezadnje razvozlat ugan-ko: te morske alge proizvajajo neki nov antibiotik, ki uničuje vse tiste bakterije v ptičjih želodcih, ki prispejo tja s telesi použitih rakcev. Rezultati prvih raziskav so pokazali, da je novi antibiotik — ki še nima niti imena — eden najučinkovitejših, kar jih poznamo.

ZANIMIVOSTI IN ZNANOSTI

● V kirurgiji so pričeli ponekod poskušati z električno anestezijo za lažje operacije. Poseben električni oscilator je z ojačevalcem zvezan z dvema elektrodama velikosti kovanca, ki ju pritisnemo na bolnikova senca. Že 30 do 60 sekund po vključitvi toka je bolnik uspavan in pripravljen za operacijo.

● Ortopedi trdijo, da se ženska moda razvija tako nestrečno, da bodo ženske noge v tisočletjih — če bo šla moda tako naprej — imele le še en prst. V Ameriki so se ženska stopala po statistikah proizvajalcev obulve v zadnjih 50 letih neverjetno podaljšala. Zanimivo je, da so se čevlji v stoletjih tako neverjetno spreminjali, medtem ko so ostajale rokavice pravzaprav brez sprememb.

● Angleški profesor za psihologijo na univerzi v Manchesteru John Cohn trdi, da je preklinjanje silno važen človekov varnostni ventil, ki je skupen vsem ljudstvom: najstarejšim in seveda tudi sedanjim. Čeprav navidezno zvišuje trenutno razburjenje, pomeni precejšnje olajšanje, ko je duševni vihar mimo.

● V Londonu delajo robota, ki bo gledal, bral, pisal in celo govoril. Kakšen bo njegov naglas, se sprašujejo. Prej misli kot londonski, kjer je doma. Njegova govorica bo namreč vrsta višjih ali nižjih, daljših ali krajših piskov. Njegovi ustvarjalci upajo, da bo razločeval oblike, kar pomeni, da bo pokoren le svojemu gospodarju in ne bo ubogal tučca. Ta »skoraj človeški« robot bo imel 4000 celic (človeški možgani jih imajo 10 milijonov) in oko iz sto fotoelektričnih celic. V njem je tudi naprava, ki bo izbirala med zastavljenimi problemi, česar navaden računski stroj ne zmore. Tako bo lahko bral tekst. Upajo pa tudi, da bo ta robot pojasnil nekatere principe dela človeških možganov in pomagal na primer ugotoviti, kako jih lahko bolj razvijemo ali kako preprečimo duševne zlome.

● Kaže, da so čebelarji zdaj precej bliže skrivnosti, kaj ureja odnose v čebelnem panju. Po poskusih z različnimi mikroimplantacijami posameznih organov v matičnem telesu so odkrili, da je za ves red v čebelnjaku odgovoren par žlez v ustih. Če so namreč matice izrezali ti žlezi in jo vrnil v panj, so delavke takoj zamenjale matice z novimi maticami, ki so še imele žleze. Sicer zamenjajo delavke le ostarele matice, najbrž tedaj, ko njihove žleze prenehajo izločevati snov, ki preprečuje delavkam, da bi izločale matične celice in zamenjavale matice.

Ivo Andrić

15

Travniška kronika

Nasprotno, iz različnih razlogov so tako Turki kakor kristjani enako nasprotni odpiranju in vzdrževanju vseh prometnih zvez. Ravno danes sem to jasno spoznal v razgovoru s svojim prijateljem, debelim dolskim župnikom fra Ivom. Potožil sem mu, kako strma in zdelana je cesta od Travnika do Dolca, in čutil sem se, kako da Dolčani, ki morajo vsak dan hoditi to pot, ne store ničesar, da bi jo vsaj malo popravili. Frater me je najprej posmehljivo gledal kakor človeka, ki ne ve, kaj govori, potem je pa lokavo pomežiknil z enim očesom in mi rekel šepetaje: »Gospod, čim slabša je pot, tem redkejši so turški gostje. Nam bi bilo najljubše, ko bi mogli mednje in nas postaviti povsem neprehodno planino. Mi sami se pač nekoliko pomučimo in prehodimo vsako pot, kadar je treba. Zakaj vajeni smo slabih poti in vsakršnih težav. Saj pravzaprav živimo od težav. Pa res nikomur ne povejte, kaj vam pravim, toda vedite, da nam ni treba boljše poti, dokler v Travniku vladajo Turki. Med nama rečeno, kadar jo Turki tudi popravijo, jo naši ljudje ob prvem dežju ali snegu prekopljejo in razdenejo. To vsaj nekoliko odvrča

nezaželeno goste.« Šele tedaj, ko je to izgovoril, je odprl frater, ponosen na svojo lokavost, tudi drugo oko in me še enkrat zaprosil, naj tega nikomur ne črtnem. Vidite, to je že en razlog, zakaj so ceste zanič. Drugi razlog je pa v samih Turkih. Vsaka prometna zveza s krščansko tujino pomeni isto kakor odpirati vrata sovražnikovemu vplivu, mu omogočiti vpliv na rajo in ogrožati turško premoč. Sicer pa, gospod Daville, mi Francozi smo pogoltnili polovico Evrope in ne smemo se začuditi, če dežele, katerih še nismo zasedli, z nezaupanjem gledajo ceste, ki jih naša vojska gradi na njihovih mejah.

»Vem, vem,« mu je Daville segel v besedo, »toda ceste je v Evropi treba graditi in menda se ni treba ozirati na taka zaostala ljudstva, kakor so Turki in Bosanci.«

»Tisti, ki misli, da je ceste treba graditi, jih tudi gradi. Toda jaz vam pojasnujem, zakaj tukajšnji ljudje ne želijo cest in zakaj sodijo, da jim niso potrebne in da jim prej škodijo, kakor koristijo.«

Kakor vedno je Davilla tudi sedaj jezila mladeničeva želja, da vse, kar tukaj vidi, pojasni in opraviči.

»Tega ni mogoče zagovarjati,« je dejal konzul, »in tudi ne pojasniti z razumnimi razlogi. Zaostalost tega ljudstva izvira v glavnem iz njegove zlobe, prirojene zlobe, kakor pravi vezir. Ta zloba lahko vse pojasni.«

»Dobro, kako pa potem pojasnjujete to zlobo samo? Od kod jo imajo?«

»Od kod, od kod? Prirojena jim je, vam pravim. Lahko se boste o tem še prepričali.«

»Dobro, toda dokler se ne prepričam, mi dovolite, da ostanem pri svojem nazoru, da sta zloba in dobroti kakega ljudstva posledica razmer, v katerem živi in se razvija. Saj tudi nas ne priganja dobrot, da gradimo ceste, ampak potreba in želja po širjenju koristnih zvez in vplivov,

to pa imajo mnogi spet za našo 'zlobo'. Tako nas naša zloba priganja, da ceste gradimo, njih pa žene njihova, da jih sovražijo in uničujejo, kjer morejo.

»Daleč posegajte, mladi prijatelj!«

»Ne, življenje sega daleč, dlje kakor ga lahko sledimo, jaz pa se samo trudim, da bi pojasnil posamezne pojave, če že ne morem razumeti vseh.«

»Vsega ni mogoče pojasniti ne razumeti,« je odgovoril Daville utrujeno in nekoliko zviška.

»Res ne, toda treba se je potruditi, da vsaj nekaj pojasnimo.«

Des Fossés, ki sta ga po ježi ob hladnem dnevu grela jed in vino, mladost ga je pa silila, da glasno razmišlja, je nadaljeval:

»Poglejte, kako naj si človek to pojasni. Prav isti bistrovni in diskretni dolski župnik, ki ima mnogo zdravega razuma in smisla za stvarnost, je pridigal prejšnjo nedeljo v dolski cerkvi. Kakor nam je pravil naš kato-liški kavaz, je govoril župnik v tej pridigi o nekem bogoljubnem fratr, ki je te dni umrl v samostanu v Fojnici, da je bil, če že ne svet, pa vsaj v neposredni zvezi s svet-niki in da je zanesljivo izpričano, da mu je poseben angel vsako noč prinesel pismo od kakega svetnika ali celo od same Marije.«

»Vi še ne poznate bigotizma tega ljudstva.«

»Dobro, imenujmo to bigotizem, ampak to je beseda, ki ne pove nič.«

Daville, ki je bil »pametno in zmerno liberalen«, ni maral niti najnedolžnejšega razpravljanja o verskih vprašanjih.

»To vse pojasnjuje,« je zatrdil Daville nekoliko pikro. »Zakaj pa pri nas pridigarji ne pravijo takšnih stvari?«

Šolsko leto se poslavlja

Da, zadnje dni pouka, ko je marsikateremu šolarju tekla voda v grlo, je bila morda prav šolska naloga zadnje upanje. Nekateri so napeli vse sile, drugim pa je bilo spet vseeno. Toda tudi ti napeti, strah in skrb vzbujajoči dnevi so minili. Za marljivo in tiste, ki jim šola ni delala čez leto posebnih skrbi, je za letos končan pouk. Še zadnji dokaz pridnosti bodo spričevala, potem pa bodo šolske knjige pozabljene tja do septembra. Seveda ne za vse, saj bodo marsikoga silili popravni izpiti, da se jim ne bo izneveril, pridnejši bodo pa tja ob koncu avgusta sami pogledali vanje, da si osvežijo spomin in se pripravijo na novo šolsko leto.

Šolskega leta je konec. Ostali so le še dobri sklepi šolarjev za prihodnje leto. Prav bi bilo, da z njim vred napravijo sklepe tudi njihovi starši. Oče alkoholik naj zbere vso svojo voljo, da se bo odtegnil uničujoči moči alkohola, če ne drugače, z vztrajnim zdravljenjem, saj bo letos prav zaradi njega njegov sicer nadarjeni sin prinesel domov slabe rede. In starši, ki se dan za dnem prepirajo med seboj v pričo otrok, ali niso oni zaslužili slabih ocen, saj odhajajo njihovi otroci zaradi večnih nesporazumov, kričanja in celo tepeža v šolo zmedeni, preplašeni in razburjeni. Tam ne morejo slediti pouku, saj morajo misliti na jokajočo mater in očeta, ki mrk in pobesnel divja po hiši in meče ob tla posodo...

Ali ni tudi brezbriznost do otroka pomagala, da otrokov uspeh v šoli ni tak kot je pričakovalo sorodstvo in sami starši, sodeč po otrokovi »brihtnosti«. Zanašali so se nanjo. Nikogar pa ni bilo nikoli na roditeljski sestane v šolo. Mati je bila vedno preveč zaposlena, čeprav je v klepetu s sosedami izgubila prenekatero urico. Oče pa se je vedno nekam užajeno nasmešnil, ko ga je hčerka prosila naj gre na roditeljski sestanek.

»Bo že mama,« je dejal in ni žel. Tudi mama ni šla. Otrok je bil najprej razočaran, čutil se je nekako zapuščenega in prezrtega, nato pa je postal do vsega ravnodušen, tudi do svojih šolskih neuspehov.

»Padla bom, ponavljala bom razred,« je nekega dne bleknila pri kosilu kar tja, mimo-grede.

»Kaj, padla? Ti lenoba lenobasta. Saj sem vedel že tedaj, ko si bila čisto majhna, da iz tebe ne bo kaj prida,« je zagrmel oče in že odpel pas. Mati pa je ob hčerini izjavi planila v jok, hlipaje v robec:

»Oh, ti, ti, za dekle te bomo dali, kam v hribe!«

Nobeden od njiju pa ni pomislil, da so očitke vse prej kot pravični in da bi morali leteti nanju.

Konec je letošnjega šolskega leta. Otrokovemu sklepu, da se bo v prihodnjem letu bolj pridno učil, naj torej drugje tudi sklep staršev, da bodo sami storili vse za lep, miren in urejen dom, ki je najtrdnjša opora otroku in ki največ pripomore k njegovemu dobremu uspehu, kajti, kaj bolj boli kot očitek, ki ga odrasel otrok nekoč vrže v obraz lastnim staršem: »Vi ste krivi!«

»Ker ne živimo v podobnih razmerah, gospod konzul. Vprašujem se, kaj bi mi pridigali, ko bi živeli tako, kakor žive tukajšnji kristjani že tri stoletja. Ne zemlja ne nebo bi ne imela zadosi čudežev za naš verski arsenal v borbi z osvajalcem Turkom. Verjemite mi, kadar gledam in poslušam te ljudi, sem čedalje močnejše prepričan, koliko grešimo, ko osvajamo Evropo, deželo za deželo, in želimo povsod vpeljati novo pojmovanje, svojo strogo in izključno razumno obliko življenja in vladanja. Vedno bolj se mi dozdeva, da je to nezmogljiv in brezumen napor, zakaj nesmiselno je odpravljati zlorabe in predsodke, če nimamo ne moči ne možnosti, da bi odpravili vzroke, ki so jih rodili.«

»To bi naju odvedlo predaleč,« je pretrgal Daville svojega tajnika. »Ne bojte se, je nekdo, ki tudi o tem razmišlja.«

In konzul je vstal od mize pa nestrpno in ostro pozvonil, naj obednice pospravijo.

Kadar koli je mladi tajnik začel kritizirati cesarski režim s prirojeno mu iskrenostjo in svobodo, ki se ju ni zavedal in za kar mu je konzul naskrivaj zavidal, je Daville vztrepelaval in zgubljaval moč in strpnost. Prav zato, ker je bil tudi sam omahljiv in je nosil v sebi skrite, nepriznane dvome, ni mogel mirno poslušati tuje kritike. Zdelo se mu je, kakor da mu ta mladi, brezskrbni in nepredvidni človek odkriva in s prstom otipava najbolj bolečo rano, katero bi bil on rad ne samo skril ljudem, ampak če le mogoče, tudi sam pozabil nanjo.

Niti o književnosti se ni mogel pogovoriti z des Fos-sésom; še manj o svojem pisateljevanju.

To je bila stvar, v kateri je bil Daville posebno občutljiv. Že odkar se je zavedal, je snoval književna dela raznih vrst, koval stihe in si izmišljal situacije. Pred kakimi desetimi leti je bil tudi urednik književne rubrike

Kaj pripravite otroku, kadar odhaja na počitnice. Da bi bilo o tem seznanjenih kar največ staršev, zlasti mater, priobčujemo danes nekaj teh nasvetov.

Predvsem naj velja, da ne oblagamo otroka za na pot z raznimi predmeti, ki jih pravzaprav niti ne potrebuje. Glejmo, da bo vse, kar ponese s seboj, res potrebno, da bo vse praktično in zlasti kar se obutve tiče, ne novo.

Začnimo pri perilu in obleki. V kovček pripravimo otroku dve pidžami ali spalnici srajčki, tri spodnje hlačke za deklice, dve triko srajčki, ki sta pripravni zlasti za manjše deklice. Tudi nekaj bluzic ali še bolj majic ne sme manjkati v počitniški garderobi našega otroka. K bluzam naj nosi deklica na počitnicah tudi krilo, ki naj bo nabrano ali nagubano, skratka udobno. Prav tako naj bo tudi pralna obleka. Dečku pripravimo tri spodnje hlačke, dve do tri srajčke ali triko majice, dvojne zgornje hlačke, pogrešati pa ne sme tudi trenirke, ki mu bo prav prišla zlasti ob večerih ali v hladnejših dneh.

Obutev, ki jo ima mali s seboj, naj ne bo nova, kot smo že zgoraj poudarili. Kaj naj ponese s seboj? Predvsem so neobhodna obutev lahki sandalčki in copati, močnejši čevlji pa le, če odhaja na počitnice v višinske predele. Tudi nogavice naj ponese s seboj. Na taborjenjih naj se navadnim kratkim nogavicam pridruži še par volnenih. Prav povsod pa naj nese otrok par dolgih nogavic ali žabe, ki pridejo v poštev za mlajše otroke.

V slabem vremenu bo malemu zelo prav prišla volnena jopica, palerina ali dežni

Vroči dnevi — mrzla jedila

MRZLA JUHA IZ KISLE SMETANE. — Koprú potrgamo lističe, stebelca operemo in jih skuhamo. Nato vodo odcedimo in ji prilijemo četiri litra kisle smetane, ki smo jo poprej dobro premešali z žlico moka, tako da se je precej zgostila. Juho razredčimo na 1 liter tekočine, pridenemo fino zrezane lističe kopra, ki naj nato malo vleče, jo okusamo, posolimo in postavimo na hladno. Preden juho postavimo na mizo, jo še dobro prežvrkljamo.

FINA PASTETA IZ MOŽGAN. — Sesekljamo 20 dkg telečjega mesa, dodamo 15 dkg nastripanih možganov, 2 naribani, v mleku namočeni žemlji, sesekljane petersilja, 6 dkg malih kock prekajene slanin, dve celji jajci, soli, popra — vse skupaj zmešamo v maso, ki smo jo po potrebi zgostili z drobnimi. Posoda za puding dobro naolijmo, položimo maso vanjo in jo postavimo nad soparo za pet četrtin ure, nato dodamo še graham. Pasteto pustimo nekaj minut v formi, preden jo zvrnemo v skledo. Po želji pasteto namažemo še z gorčico.

SOLATA IZ TESTENIN. — Med skuhane in z mrzlo vodo izplaknjene testenine (vseh vrst) pomešamo fino narezane kumare in trde paradižnike, dodamo soli, popra ali papriko in pustimo stati. Pozneje dodamo na kocke zrezano trdo kuhano jajca in veliko drobnjaka, po okusu odlihamo, izboljšamo na hitro z jajci, prepraženimi gobicami in zelenim graham in garniramo z rezinami trdo kuhanih jajc, paradižnikov in zelene solate.

Moniteurja, obiskoval je sestanke književnih društev in salone. Vse to je opustil, ko je ponovno stopil v zunanje ministrstvo in odšel za odpravnika poslov na Malto, zatem pa v Neapelj. Toda pisateljstvo ni prenehal.

Pesmi, ki jih je včasih objavljajal v listih ali jih kaligrafsko napisane pošiljal visokim osebnostim, predstojnikom in prijateljem, niso bile ne mnogo boljše ne mnogo slabše od toliko tisoč tedanjih pesniških proizvodov. Daville je imenoval sam sebe »zvestega učenca velikega Boileauja« in v člankih, ki ob njih nikomur ni prihajalo na mar, da bi jih pobijal, je odločno zastopal staro klasično smer, braneč poezijo pred pretiranim vplivom domišljije, pred pesniško drznostjo in duhovnim neredom. Inspiracija je nujna, je trdil v svojih člankih, toda moraš jo uporabljati z razumno mero in zdravim smislom, kajti brez tega ni in ne more biti nikakršnega umetniškega dela. Daville je toliko poudarjal ta svoja načela, da je pri bralcih zapuščal vtis, kot da mu je veča za red in strogo mero v poeziji kakor pa za poezijo samo, kot da sta red in mera nekako stalno v nevarnosti pred pesniki in poezijo in da ju je treba z vsemi sredstvi braniti in jima pomagati. Njegov vzornik med tedanjimi pisci je bil Jacques Delille, pesnik »Vrtov« in prevajalec Vergila. V obrambo njegove poezije je objavil Daville v Moniteurju vrsto člankov, in spel se zanje nihče ni zmenil, da bi jih pohvalil ali pobil.

Daville sam se je že leta pehal z načrtom pomembnega epa o Aleksandru Velikem. Zamislil si ga je v štiriindvajsetih sprevih. Ep je postal neokazan Davillov maskiran duhovni dnevnik. Vsa svoja spoznanja o svetu, svoje misli o Napoleonu, o vojni, o politiki, svoje želje in težave je prestavljal v davne čase in nejasne razmere, v katerih je živel njegov glavni junak, in tam jim je puščal svoboden razmah, jih skušal zajeti v pravilne stihe in bolj ali manj strogo nime. Daville je v tolikšni meri živel z življenjem

Na počitnice

plašč ter ruta in čepica. Seveda ne smejo manjkati na primer za letovanje na morju kopalne hlačke. Če moremo, jih sešijmo same in sicer dva para. To pa zato, da se otrok lahko preoblači in ni nepretrgoma v mokrih kopalnih, kar tudi v sončnih dneh ne vpliva preveč dobro na njegovo zdravje. Morda se bo komu zdelo, da je za otroke odveč kopalna čepica, a temu ni tako. Nepogrešljiva je zlasti za tiste otroke, ki bolehalo za vnetjem srednjega ušesa. Tudi čepica s ščitnikom proti soncu naj bo v počitniški garderobi našega malčka.

Kaj pa za taborjenje v hribih? V glavnem naj velja isti seznam kot za otroka, ki se nameni na morje, le da ga izpopolnimo s toplim nočnim perilom in veternim jopičem ter odejo.

Preden bo otrok odšel na počitnice, mu pripravimo seznam vseh predmetov, ki jih vsebuje njegov kovček, ki pa jih zlagamo vanj v pričo otroka, da ve sam, kje so. Če je že toliko velik, naj nam pri tem pomaga.

Drobne predmete, kot so toaletne potrebščine, orodje za snajenje, pisalne potrebščine, spravimo v vrečke, ki jih lahko same

sešijemo iz ostankov blaga ali iz starih krp, prav primerne pa so tudi polivinilaste vrečke, ki jih kupimo za majhen denar.

Tako opremljen otrok bo imel v vsakem primeru na počitnicah pravo obleko in obutev, s čimer bomo preprečili razne prehlade in obolenja.

NASVETI

● Če polijemo mast po tleh, mizi ali na drug del pohištva, moramo polito mesto takoj oblit z mrzlo vodo, preden les mast vpije. Ko se mast strdi, jo odrgnemo z nožem.

● Pri majhnih stekleničkah izpulimo zamašek tako, da uvijemo v zamašek droben vijak in ga povlečemo skupno z zamaškom.

● Posušena krema za čevlje bo zopet dobra, če ji prilijemo nekaj kapljic toplega terpentina. Terpentini ne segrevajmo na ognju, temveč ga postavimo v toplo vodo.

Mali leksikon hlajenja

Imate hladilnik? Če ga imate, ali je popolnoma izkoriščen in poznate vse njegove funkcije? Ali pa si nemara nameravate kupiti ta, za gospodinjstvo tako koristni stroj? Če je tako, vas bodo najbrž zanimale bistvene stvari, ki jih je treba vedeti o hladilniku.

Globoko hlajenje je strokovni izraz, ki ga danes zmerom pogosteje slišite. S cirkulacijo zraka nastajajo v hladilniku različne cone temperature. Vsak hladilnik ima izparilec, ki je bil pri starejših modelih hladilnikov vstavljen ob strani, danes pa zavzema ves srednji zgornji del. Ob njem se zrak ohlaja in pada navzdol, pri tem pa se čedalje bolj ogreva. Zato je zrak najbolj hladen v predelu izparilca, kjer doseže —8° do —12°. V njem lahko dlje časa hranimo živila. Ker so torej v hladilniku različne temperature, moramo to upoštevati pri razporejanju živil. V prostor ob izparilcu spravimo tista živila, ki bi jih radi najdlje hranili, nato pa sveže meso, klobase in ribe. V srednji del hladilnika položimo steklenice in konzerve, v najtoplejši in najbolj vlažen predel pa spravimo zelenjavo in sadje. Če ima hladilnik predale tudi v vratih, bodo tam našli prostor sir, surovo maslo, majhne konzerve in steklenice ter jajca.

Red v hladilniku je beseda, ki je ne moremo dovolj poudariti. Vsebinsko hladilnika merimo z litri, od vas pa bo odvisno, če jih bo izpolnjevala koristna vsebina. Zato se morate odpovedati krožniku s koščkom klobase ali veliki skledi, v kateri je le nekaj ostankov jedi. Najboljše so prozorne škatle, ki jih naložite drugo vrh druge, razen tega pa jih vedno zaprete in tako zaščitite živila pred vlago v hladilniku.

Hladilnik je treba redno čistiti, in sicer z raztopino milih pralnih sredstev. Pri tem ne pozabite hladilnika izključiti. Hkrati hladilnik tudi dobro prezračite, sem pa tja pa ga je treba odstaviti, ker izparilec, na katerem se je nabralo preveč ledu, odvzame hladilniku manj toplote. Če se gumijasto tesnilo na vratih lepi, ga umijte, posušite in natrite s praškom za posipanje.

Pri vsakem dobrem hladilniku lahko temperaturo uravnavamo. To je potrebno zato, ker hladilnik ni hermetično zaprt prostor, saj vanj večkrat uderemo. Tako se temperatura spremeni, kadar odpremo vrata, nanjo pa vplivajo tudi jedi, ki jih vanj postavimo. Zato je treba vse kuhane jedi ohladiti, preden jih postavimo v hladilnik.

svojega dela, da je svojemu srednjemu otroku poleg imen Jules-Francois dodal še ime makedonskega kralja Arintasa, deda Aleksandra Velikega. V tej njegovi Aleksandreidi je živela tudi Bosna, borna dežela s težkim podnebjem in zlobnimi ljudmi, toda pod imenom Tavrde. Tu so bili nekje tudi Mehmed pašah in travniški begi in bosenski fratři in vsi drugi, s katerimi je moral Daville sodelovati ali se boriti, opisani in skriti pod osebo kakega dostojanstvenika Aleksandra Velikega ali njegovih nasprotnikov. V spevu je bila tudi vsa Davillova zapornost proti azijskemu duhu in Vzhodu sploh, izražena v borbi njegovega junaka z daljno Azijo.

Kadar je jahal nad Travnikom in gledal mestne strehe in minerate, je često v glavi skladal opis fantastičnega mesta, ki ga Aleksander tisti čas osvaja. Ko je sedel pri vezirju na posvetu in gledal tihe hiteče sluga in ičoglane, je mnogokrat v mislih dopolnjeval opis seje senata v obleganem mestu Tiru iz tretjega speva svojega epa.

Kakor pri vseh piscih brez daru in pravega poklica je tudi v Davillu koreninila neiztrebljiva zabloda, da nekateri zavestni duhovne zaposlitve vodijo človeka k poeziji in da je v pesniškem ustvarjanju mogoče najti uteha ali nagrado za vsa zla, s katerimi nas življenje obkroža in obdaja.

Dokler je bil mlad, si je dostikrat zastavil vprašanje, ali je pesnik ali ni. Ima to njegovo delo kakšen smisel in upanje ali ga nima? Sedaj, po toliko letih in po toliko naporih, ki niso prinesli uspehov niti ne neuspehov, je lahko bilo jasno, da ni pesnik. Kakor se pa dostikrat dogaja, je Daville z leti vedno bolj trmasto, mehanično in preprosto »delal poezijo« in si tudi ni več zastavljal vprašanja, ki si ga zastavlja tako pogosto mladost v svojem poštenem in hkrabrem gledanju in presojanju same sebe.

(Dalje prihodnjik)

Mario je podrgnil z glavo po grmu razcvetelih vrtnic, medtem ko je sklonjen stopal po vrtu. Obstal je, da bi z roko otresele rožnate cvetne liste, ki so mu obviseli na hrbtu. Bilo je toplo pomladno popoldne, mlačno in sito, kakor ustvarjeno za lenarjenje na klopi v družbi z mačkastim soncem. Toda Mario, ki je nagnjen k mnogim lepotam, ki jih daje narava, je ta hip gledal cvetne lističe kot izdelalce. Stopal je po prstih, Previdno!

Vrt je bil še pust. Letni stoli v senčnici so bili v zimskem spanju, drug na drugem. Nobeni žužki niso letali. Noben metulj. Sonce se je malo prej skrilo za akvarelni oblak. Pot je vodila do žive meje in Mario je obstal. Za vsemi temi razcvetnimi drevesi in grmi, za sivo fontano, ki je molčala, je zagledal vilo. Nekoč (kdaj je bilo to; nekeje tam okrog 1920 ali 1921?) je bil tu sobar. Imel je 20 let! Gospod Sordi, višji uradnik v ministrstvu, je kupil vilo po volitvah in jo opremil z velikimi stroški. Mario je dobil službo, ker je bil mlad, dostojnega videza, zelo ugleden in gosposki, diskretnega pogleda in s smislom za red, ki je tako ugajal gospodu Sordiju in njegovi soprogi. Pravzaprav je njegovi soprogi bolj ugajal Mariov diskretni pogled in njegove nežne roke, kot je bilo to ugotovljeno nekoliko pozneje. Ko je za to zvedel tudi gospod Sordi — ta gospod je bil v resnici gospod — je poklical Maria v svoj kabinet in ga vljudno prosil, naj jutri ne pride več na delo. Gospod Sordi je bil pravzaprav nadušljiv striček, a njegova soproga, dvajset let mlajša od njega, je ohranila v sebi diha mladosti in smisel za imenitne, diskretne gibe.

Da, vila je bila ista kot sedaj. Gospod Sordi je umrl, gospa je nekeje v Švici, a vila je prehajala iz rok v roke. Sedaj je last nekega prismojenega bogataša, ki polovico svojega življenja preživi v inozemstvu. Mario je včeraj, preoblečen v električarja, pozvonil na veliki zvonec. Odprla mu je neka predrzna sobarica, ki je ni bilo težko zaplesti v pogovor. Mario je vedel, da je na vrtu pri bazenu transformator.

— Ga lahko pogledam? — je vprašal sobarico.

Čprav je bil že osivel in njegov korak ni bil več lahak, mu je vendarle uspelo, da je pregovoril mlado dekle. Dovolila mu je, da je pregledal transformator, a pripravil jo je tudi od tega, da mu je vse povedala: da gospoda ni doma, ker je včeraj odpotoval, da bo gospa jutri prav tako potovala, a nje, so-

barice, ne bo doma. Ves dan ima prosto in bo obiskala svojo teto.

— In tako veliko hišo puščate samo? — Nikakor ne. Ostal bo sluga, ki je tudi vrtnar. No, gotovo bo popoldne odšel na tekmo... Ne more živeti brez tekme...

Mario je spjel pogovor na lepe oči tega mladega kljubovalnega dekleta, a njej je dobrikanje prijalo. Takšen dostojen gospod, pa ji govori take umirjene besede!

— Ste glavni inženir? — Mario se je smehljaj.

— Ne, dragi otrok, jaz samo nadzorujem električno mrežo v tem delu mesta...

Ko je odhajal, je previdno položil roko na dekletovo ramo. Sobarica je za desetinko sekunde pustila, da je dlan ostala na rami, nato se je izvila iz tega polobjema. Usta je imela polna hudomušnega smeha.

— Prišel bom kak dan z delavci, — je rekel Mario za slovo.

Kakšna sreča! Kakšna sreča! Torej danes ni nikogar v tej hiši, ki jo pozna kot svoje

lahak kot peresce. Celo srce mu ni udarjalo tako, kot se je bal. Vse žaluzije so bile spuščene. Šel je h kuhinjskemu oknu na zahodnem delu poslopja. Pogledal je v kuhinjo. Nikjer nikogar. Celo nobena pomladna mušica ni letala. Poskušal je premakniti okno in oknice so se odprle. Nasmehnil se je. Hiše, pa naj še tako menjajo lastnike, imajo svoje stalne navade, ki se ne spreminjajo. Začudil se je, kako zlahka se je potegnil skozi okno, kot nekoč.

Iz kuhinje je odšel v predsobo, nato v hall. Nenadoma je zaškripal parket. Mario je potegnil revolver. Prislulnil je, toda v polmraku halla je odbila samo velika stenska ura. Premaknil se je za milimeter. Zopet je zaškripalo. Z velikimi koraki je stopil na preprogo. Obrnil se je in opazil, da so njegovi čevlji pustili belkasto sled ometa. Obrisal si je čevlje v preprogo in se vrnil v kuhinjo, da bi odstranil vse stopinje. Ko se je vrnil v hall, je pogledal navzgor po stopnicah. Z revolverjem v roki se je začel vzpenjati. Ko je prispel na vrh,

Z diskretnim pogledom je preletel vse, tudi dva kristalna kozarčka, v katerih je bila neka lepljiva tekočina, tudi srebrno žensko copato in domačo haljo, izvezeno z zlatimi nitmi in vrženo čez naslonjač.

Neki gospod mu je prišel naproti, a je obstal, ko je videl cev revolverja.

— Kaj iščete tukaj? — je rekel ne ravno z junaškim glasom.

Mario se je še sam začudil nad svojimi besedami:

— Bodite tako ljubeznivi in prinesite svojo listnico!

Medtem ko je gospod odšel po denarnico in medtem ko jo je vlekel iz notranjega žepa, je Mario opazoval njo. Bila je še dokaj mlada. Obrnila je glavo proti oknu in Mario je lahko videl samo košček njenega našobljenega nosa in del brade. Je lepa?

Gospod je prinesel listnico in jo izročil Mariu brez besed. Nekoliko so mu pri tem drhtele roke.

— Nakit gospe! — je ukazal Mario in se zopet začudil, kako ukazuje, da je bil sedaj njegov glas.

Ona je samo pokazala z roko in gospod je stopil k omari. Smešen je bil v progasti pižami in bos. Mario ga je opazoval, kako je izvlekel srebrno škatlo. Osvetljeni od japonske svetilke, so se dragulji zalesketali.

Nenadoma je gospa planila v jok. Mario je poskušal, da ne bi ničesar slišal. Gledal je dragulje, toda jok je bil tako ženski in tako nemočen, da jo je moral pogledati. Videl jo je sedeti na robu postelje in ramena so ji drhtela. Na posteljni omari je Mario videl sliko nekega starejšega človeka. Kako trpke ustnice! Kakšne potuhnjene oči! Kakšen zabuhel obraz!

Gledal je kovinski lesk svojega revolverja, ki ga je nehotе nameril v žensko.

— Gospa, je to vaš mož? — je vprašal in pomaknil cev revolverja proti sliki.

Sedaj se je žena obrnila. Obrnila se je tako, da je Mario sam rekel:

— Pustite...

Gospod je stal in držal roke nad blestečimi dragulji.

Mario je stopal ritensko in zaprl vrata. Hitro je prispel v hall, nato skozi predsobo v kuhinjo. Opazil je, da ni tako zlahka odšel skozi okno, kot je bil vstopil.

Ko je šel skozi vrt, je neki žužek brenčal nad živo mejo. Mario ni niti čutil, da drži v roki listnico.

F. Gazzari:

Čustveni tat

prazne žepa. Mario si je vedno želel, da bi v svoji revni karieri večno brezposelnega človeka, večno nesrečnega in večno zaljubljenega, našel takšen zalogaj. Zoprni so mu bili dnevi, ko je stal v poštnih čakalnicah in prežal, ali bo kdo pozabil torbo, dežnik ali denarnico, in je medtem kot v tolažbo opazoval lepe ženske. Kot vsi tisti, ki obožujejo lepoto ženskih členkov na rokah, njihove magične poglede in način, kako poščejo nalična peresa in pišejo pisemca ali oddajajo telegrame, je imel zmeraj smolo v svojih ljubeznih. Nobena ženska ga ni prezrla, a vse so ga zapuščale. Bil je preveč mežen, preveč vdan njihovemu švrkanju in nestalnosti.

In danes, danes mora nekaj ujeti v tej vili, ki ima spuščene žaluzije in spi v pomladnem popoldnevu nekakšno odsotno spanje. Mario je sunil vratca v ograji iz žive meje. Sedaj se je gibal povsem zanesljivo. Imel je občutek, da se mu ne more nič zgoditi. Šel je mimo fontane in zdelo se mu je, da mu je korak

ga je presenetilo, ker je bil hodnik isti in enak kot pred toliko leti. Iste slike, iste vaze. Na koncu hodnika je bila tista soba gospe Sordi, mimo katere je šel nekega večera gospod Sordi in pokaljal, a naslednje jutro je poklical Maria v svoj kabinet in ga vljudno prosil, naj se jutri ne pokaže na delu.

Ostal je nekaj sekund nepremičen. Kot da je od nekdaj prispel vonj parfuma izpred toliko let. Mario se je raznežil. Revolver v roki se mu je zdel smešen, a ga je trdno držal. Spremenil je načrt, ki ga je do podrobnosti pripravil včeraj, in stopil do konca hodnika. Po preprogi je stopal po prstih. Ista magična kljuka, nekoliko staromodna, zvita v obliki kačje glave. Njegova leva roka je padla na kljuko in brez šuma je odprl vrata.

V sobi je gorela luč. Japonska svetilka, bleda in prozorna, je osvetljevala njiju dva. Mario je obstal kot vkopan, a revolver se je dvignil sam od sebe.

za oddih in razvedrilo

Jaroslav Hašek:

Med bibliofili

Najhujše, kar se človeku lahko pripeti, je srečanje z oboževalko literature, ki zbira v svojem krogu bibliofile in prireja literarne čajanke, pri katerih postrežejo s čajem in kjer je vsak od prisotnih deležen dveh kolačev.

Drži, da me k tem literarnim čajankam pri gospe Herzanovi ni nihče silil, vsekakor pa sem hotel ustreči povabilu svojega prijatelja, kateremu sem nekoč natvezil, da poslušam originalno perzijsko izdajo pesmi pesnika Hofisa, vezano v človeško kožo. Prijatelj je to razbobnal med bibliofili in prijatelji literature, kar je zadostovalo, da si je njihova mecenka, gospa Herzanova, zaželela, da bi ji bil predstavljen.

V salonu sem se srečal z dvanaajstimi iskrenimi obrazi, iz katerih je zrla name vsa svetovna literatura. Moj prihod so živahno komentirali in vsekakor je imel mož s Hafisovo poezijo, vezano v človeško kožo, pravico do štirih kolačkov.

In tako sem si vzel s podstavka štiri kolačke, da ni ostal za zraven mene sedečo gospodično niti eden. To jo je užalostilo, da je začela govoriti o Goethejevi knjigi „Wahlverwandschaften“.

Meni nasproti sedeči nekakšen zgodovinar literature — se me je lotil z vprašanjem: „Blagovolite obvladati vsega Goetheja?“

„Od glave do pete,“ sem resno odgovoril, „nosi rjave čevlje na zadrge in na glavi rjav poleten klobuk, je nadzornik pri prehrabnem skrbništvu, stanuje pa v Kar-melitski ulici.“

Bibliofili so se žalostno in očitajoče ozrli name. Da bi prikrila zadrego gostov, me je gostiteljica vprašala: „Se mnogo ukvarjate z literaturo?“

„Milostljiva gospa,“ sem dejal, „bili so časi, ko sem bral mnogo. Prebral sem „Tri mušketirje“, „Krinko ljubezni“, „Baskerwillskega psa“ in druge romane. Sosedovi so hranili zame podlistek iz „Politike“ in vsak teden sem prebral šest nadaljevanj hkrati. Branje me je tako neznansko zanimalo in nisem

mogel dočakati, ali bo grofica Leona vzela pritikavca Riharda, ki je zaradi nje postal morilec lastnega očeta, ker je ustrelil njegova snubača iz ljubosumnosti. Res je, knjiga ustvarja čudeže. Ko mi je bilo najhujše, sem prebiral „Messinskega mladeniča“. Develnajstleten je odšel med roparje. Lorenzo mu je bilo ime. Danes ne berem bog ve kaj. Ne zanima me več.“

Prijatelji literature so prebledeli in dolgin s prodornimi očmi me je vprašal kakor preiskovalni sodnik, ostro in odsekano: „Vas zanima Zola?“

„O njem vem prav malo,“ sem dejal, „slišal sem le, da je padel med francosko-nemško vojno pri obleganju Pariza.“

„Poznate Maupassanta?“ je nekam jeznavito vprašal možic.

„Bral sem njegove „Sibirske pravljice“.“

„Motite se,“ je razdraženo vzkliznila poleg njega sedeča gospodična z očali. „Sibirske pravljice je napisal Korolenko in Sieroszewski. Maupassant je vendar Francoz.“

„Menil sem, da je bil Holanec,“ sem mirno dejal. „A če je Francoz, bo verjetno prevedel te „Sibirske pravljice“ v francoščino.“

„Kaj pa, Tolstoj poznate?“ je vprašala gostiteljica.

„Videl sem njegov pogreb v kinu. Vsekakor bi pa kemik Tolstojevga kova, ki je izumil radij, zaslužil dostojnejši pogreb.“

Kar na mah so vsi utihnili. Literarni zgodovinar, ki mi je sedel nasproti, me je ošinil s krvavo podplutimi očmi in me ironično vprašal: „Česko literaturo prav gotovo popolnoma obvladate?“

„Imam doma „Knjigo o džungli“, morda vam bo zadoščalo,“ sem ga odločno zavrnil.

„Saj to je vendar Anglež, tale Kipling,“ je pripomnil redkobeseden gospod, pokrivajoč si z dlanjo obraz, kakor da bi jokal.

„Saj vendar nisem govoril o Kiplingu,“ sem užaljeno odvrnil, „govorim predvsem o „Knjigi v džungli“ od Tučka.“

Opazil sem, kako sta si dva gospoda šepetala tako, da sem lahko slišal, da sem zverina.

Dolgolasi blede mladenič s sklenjenimi rokami je nežno pripomnil: „Vi ne dojemate lepote literature in verjetno vam ni dano oceniti slog, briljantno sestavljanje zlogov, vas niti pesmi ne navdušujejo. Poznate mogoče vsaj odlomek iz Liliencrona, kjer občutite iz besed nesluteno lepoto narave: „Oblaki se raztezajo, letijo, modri oblaki letijo in letijo, nad vrhovi, dolinami, nad zelenim gorskim pasom?“

Glas je zvišal, in opiraje se na rame poleg sedečega prijatelja literature, nadaljeval: „Kaj pa Ogenj D'Annunzia? Če bi brali to čudovito, blesteče opisovanje beneških slavnosti in še roman ljubezni...“

Ozrl se je na plinsko pečico, pogladil si je čelo in čakal, kaj porečem na to.

G. W. BORTH:

Kako zabijam žebelj?

Drži žebelj z levo roko tako nad prostor, kamor ga hočeš zabiti, da štrli žebeljeva glava en centimeter nad roko. Potem vzemi v desno roko kladivo in ga zavijti. Potem za kratek hip prekini delo, da zbereš črepinje svetilke, ki si jo pri tem razbil, in začni znova, pri čemer močno udari s kladivom.

Z levokoplastom si zavij krvaveči prst. Potem znova zavijti kladivo in poskušaj sled-njič res zadeti žebeljevo glavo. Potem vzemi klešče, da bi žebelj zopet poravnal.

Če pri tem žebelj odlomiš, moraš potegniti iz stene tudi odlomljeni ostanek. Če tega težavnega posla ne opraviš sam, si dobodi v pomoč kakšnega sosedu, vendar ta ne sme biti po poklicu profesor ali jurist v upravni službi, kajti ti ljudje so za take stvari dokazano neprimerni.

Zdaj vzemi nov žebelj, začni znova po zgornjem navodilu in se ne pozabi opravičiti sosedu, ki stoji za teboj, z zagotovilom, da ga s kladivom nisi namerno udaril po glavi.

Nato popijeta s sosedom kozarček lahko prebavljive alkoholne pijače in prični znova z zabijanjem žeblja s podvojeno pozornostjo in varnostnimi ukrepi. Če se ti je tudi drugi žebelj zvil, temeljito razpravi o tej temi s sosedom, kako je kaj takega sploh mogoče, in pri tem močita grlo z lahko prebavljivo alkoholno pijačo.

Tretji žebelj naj ti drži tvoja ljubljena soproga, pri čemer imaš možnost kladivo vihteti z obema rokama in s podvojeno močjo. Če svoje ljubljene soproge proti vsem pričakovanjem ne udariš po roki, se prav lahko dogodi, da poženeš žebelj tako globoko v steno, da nastane tam globoka luknja.

To je trenutek, ko se bodo pojavili ostali prebivalci hiše s svojimi protesti proti zabijanju žeblov. Prosi jih, naj stopijo bliže, pojasni jim, zakaj je nujno potrebno zabiti žebelj v steno, in jim ponudi med demonstriranjem te nujnosti kozarček lahko prebavljive alkoholne pijače.

Slednjič pošlji po strokovnjaka, ki bo nato v sobi nad kavčem zabil žebelj za sliko v steno. Seveda bo žebelj odkril v steni skrito vodovodno napeljavo sosedovih in krepak vodni curek se bo razlil po kavču, naslonjaču in novi preprogi. V tej zvezi je treba sporočiti dogodek tehničnemu vodji mestnega vodovoda in se odpraviti nato v zdravljenje k zdravniku za živčne bolezni.

To je vse o umetnosti, kako je treba zabiti žebelj...

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 7. 7.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrli — 8.15 Jutranji koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Roman — 15.50 Za filateliste — 16.00 Pozdravljeni, oddaja za letoviščarje — 16.15 Melodije se vrstijo — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Melodija iz Dunaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Radijska igra.

Nedelja, 8. 7.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popevke se vrstijo — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob pelih — 18.00 Glasba za nedeljski večer — 19.45 Godba na pihala — 20.10 Bagu in cesarju v čast — 21.10 Solistični koncert.

Ponedeljek, 9. 7.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni količek — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Pogovor z goslom — 21.00 Po Dravski dolini gor in dol — 21.15 To je moja melodija.

Torek, 10. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Plesna glasba — 18.00 Mesec dni deželne politike — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Sodnik Justus Veit“, igra.

Sreda, 11. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 13.05 Z avstrijskih planin — 13.30 Majhna melodija — 15.15 Glasba za mladino — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 18.15 Pomoč potrebuje vsakdo — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Dunajski slavnostni tedni 1962.

Četrtek, 12. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Severne ljudske pesmi — 15.15 Koroški knjižni količek — 15.30 Posebej za vas — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Popoldanski koncert — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Ko grem na planinco — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 13. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba Weberja — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Kulturno zrcalo — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Plesna glasba ob pelih — 18.15 Pesta mešana — 20.15 Popevke se vrstijo.

II. PROGRAM

Sobota, 7. 7.: 6.10 Z glasbo v dan — 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Pet minut agrarne politike — 15.45 Non stop-glasba — 17.10 Komorna glasba — 17.40 Ljudstvo in domovina — 18.25 Mali solistični orkester — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.35 Svetovno znani šanson — 22.20 Plesna glasba.

Nedelja, 8. 7.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Zveneči jutranji pozdrav — 9.00 Iz ruskih oper — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 10.20 Glasbeni sprehod not — 11.00 Velika simfonija — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Plesni orkester češkoslovaškega radia — 14.30 Daljni horizonti — 15.00 Od dežele do dežele — 18.35 Pariz in njegove zvezde — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 20.00 Lepi glasovi, lepe viže — 20.45 Ob lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 9. 7.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Ženska oddaja — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.30 Dunajski slavnostni tedni — 21.10 Zabavna glasba — 22.15 Tisoč taktov plesne glasbe.

Torek, 10. 7.: 6.05 Preden odidete — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.20 Teden pri združenih narodih — 9.00 Življenje se prične pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 20.00 Operetna glasba — 21.30 Zbrane filmske melodije — 22.15 Plesna glasba.

Sreda, 11. 7.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodabni avstrijski komponisti — 17.10 Kulturne vesti — 20.00 Vsaka stvar ima dve strani — 20.40 Zabavna oddaja — 21.10 Temza-Donava.

Četrtek, 12. 7.: 6.05 Preden odidete — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Ruski komponisti — 14.35 Povest meseca — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Ženska oddaja — 22.15 Plesna glasba.

Petek, 13. 7.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodabni avstrijski komponisti — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Vesel delopust — 19.30 „Jutri ste kralj“, radijska igra — 21.00 Zaljubljene gosli.

TELEVIZIJA

Sobota, 7. 7.: 17.00 Mednarodni teniški turnir iz Wimbledon — 19.00 Kaj vidimo novega — 20.20 Gledališki prenos.

Nedelja, 8. 7.: 17.00 Za otroke — 18.30 Svet mladine — 19.00 Sedem dni dogodkov — 20.15 „Štirje grobijani“, glasbena komedija.

Ponedeljek, 9. 7.: 19.30 Pogled v deželo — 20.20 Kratki film — 20.25 Aktualni šport — 20.45 Enaindvajset.

Torek, 10. 7.: 19.30 S kamera v Afriki — 20.20 Pri nas v tujini: Irski — 20.50 „Prebivalska eksplozija“.

Sreda, 11. 7.: 17.00 Za otroke — 19.30 Slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.25 „Križ brez imena“, zgodba malega dekleta.

Četrtek, 12. 7.: 20.20 Kratki film — 20.30 Sah smrti — 21.15 Glasba doni.

Petek, 13. 7.: 19.30 Slike iz Avstrije — 20.20 Kardinal dr. Könnig govori o prihodnjem vatikanskem koncilu — 20.30 „Gradovi v oblakih“, komedija.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 7. 7.: 8.35 Iz Arničeve skladateljske beležnice — 8.55 Počitniško popolovanje — 9.10 Zabavni kaleidoskop — 9.45 Poje Ljubljanski oklet — 11.00 Iz Dvorakove „Rusalka“ — 12.05 Pozdrav iz Šumadije — 13.30 Nekaj popularne španske glasbe — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.40 Med zbori Vinka Vodopivca — 18.45 Okno v svet — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Za prijeten konec tedna — 22.05 Želimo vam prijetno zabavo.

Nedelja, 8. 7.: 6.00 S sprejemnikom na dopust — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.44 Vesele otroške — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 9.48 Partizanska romanca — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Opera minijeta — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Anica Čepce poje slovenske narodne — 14.15 Voščila — 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe — 15.30 Pol ure Španije — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Melodije za nedeljsko popoldne — 17.05 Športna nedelja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Voša pesem, voša melodija — 20.50 Športna poročila — 21.00 Dirigent Leopold Stokovski, osmeseletnik — 22.15 Posnetki koncertov III. jugoslovanskega festivala jazza na Bledu — 23.05 Zaplešimo v novi teden.

Ponedeljek, 9. 7.: 8.05 Zabavni kaleidoskop — 8.30 S poletom in dobro voljo v novi teden — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.40 Dva srbska glasbena avtorja — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Orkester Zagrebiške filharmonije — 12.05 Slovenske narodne poje Tone Kozlevar — 13.47 Koncert violončelista Cirila Škerjanca — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.20 Ob glasbenem avtomatu — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Arija skozi stoletja — 17.10 Portreti jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe — 18.45 Nova v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 20.45 Kulturna kronika — 21.00 Razgledi po sodobni glasbeni literaturi.

Torek, 10. 7.: 8.05 Med domačimi zbori — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 8.55 Počitniško popolovanje — 9.10 Baročni intermezzo — 9.45 Kmečka godba — 12.05 Trio Maska Kovačiča — 13.30 Iz opere „Messinska nevesta“ — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.20 Ljubiteljem popevk — 17.05 Dvorak in Sibelius — 18.10 Operetne melodije — 18.30 Slovenske narodne in domače viže izpod zelenega Pohorja — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Glasbene razglednice — 20.30 Radijska igra — 21.15 Pevci, pevke in popevke za pozni večer.

Sreda, 11. 7.: 8.05 Med planeti — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Zabavni kaleidoskop — 11.00 Odlomki iz opere „Halka“ — 11.15 Clovek in zdravje — 12.05 Slovenske narodne — 13.30 „Vlasi iz Italije“ — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Iz Offenbachovih „Hoffmannovih pripovedk“ — 15.40 S severa na jug Jugoslavije — 17.05 Šoferjem na pot — 17.50 Portret v miniaturo: Gaby Novak — 18.10 Za stoletnico rojstva Claude Debussyja — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Pojoči mozaik — 21.00 Matija Bravničar: „Hlapec Jernej“, izvajajo solisti ljubljanske Opere, dirigira Rado Simoniti.

Četrtek, 12. 7.: 8.05 Iz cikla „Deset mladinskih skladb“ — 8.30 Zabavni kaleidoskop — 8.55 Počitniško popolovanje — 9.10 Vesele počitnice — 9.25 Prizori iz nemških komičnih oper — 10.15 S simfoničnimi plesi od Koroške do Makedonije — 11.35 Malo instrumentov, veliko glasbe — 12.05 Trio iz Doline — 13.30 Pri ruskih skladateljih — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.20 Opera v Mariboru — 17.05 Koncert po željah — 18.10 Turizem in melodije — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Za romantično razpoloženje — 21.00 Večer umetniške besede — 21.40 Orkester Slovenske filharmonije — 22.15 Posnetki koncertov III. jugoslovanskega festivala jazza na Bledu.

Petek, 13. 7.: 8.05 Iz malo znanih francoskih oper — 8.35 Revija velikih zabavnih orkestrrov — 8.55 Pionirski tednik — 9.44 Domače popevke — 11.53 Vesela godala — 12.05 Makedonske narodne pesmi — 13.30 Nekaj znamenitih barilonskih arij — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 V narodnem tonu — 15.20 Simfonična glasba — 17.45 Solist tega tedna: pianist John Ogdon — 17.40 Kdor želi, naj zapleše — 18.10 Beethoven in njegov „Fidelio“ — 19.05 Glasbene razglednice — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Zborovski utrinki — 21.15 O morju in pomorščakih — 22.15 Od plesne do zabavne glasbe.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sec.

Sobota, 7. 7.: 13.30 Potovanje v lahki glasbi — 16.00 „Medvedove dogodivščine“ — 18.30 Skladbe juljskih avtorjev — 19.30 Tržaški obiski — 20.40 Komorni zbor iz Celja — 21.00 „Ob četri na enajst“, drama.

Nedelja, 8. 7.: 9.00 Kmetijska oddaja — 11.30 Za najmlajše — 13.30 Glasba po željah — 14.45 Festival evropske pesmi v Saint Vincentu: večer jugoslovanskih popevk — 18.00 Obzornik filmskega sveta — 21.00 Ljudska opravila in opasila — 21.30 Sodabna simfonična glasba — 22.00 Nedelja v športu.

Ponedeljek, 9. 7.: 18.30 Skladbe jugoslovanskih avtorjev — 19.00 Igranje na lutnj — 19.30 Radijska univerza — 20.30 „Tosca“, opera.

Torek, 10. 7.: 13.30 Glasba po željah — 18.30 Italijanski operni pevci — 19.00 Violinist Nikola Petrovič — 19.15 Glasba za najmlajše — 19.30 „Zakladni kralja Matjaža“ — 21.00 Obletnica tedna — 22.00 „Nasleje v pampi“.

Četrtek, 12. 7.: 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja — 19.00 Tenorist Dušan Perlot — 19.30 Za Valva-zorjem po naši deželi — 21.00 Simfonični koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Ponedeljek, 9. 7.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Znamka, zrcalo naših dni. — 18.00 Nekoč v starih časih...

Torek, 10. 7.: 14.15 Poročila, objave. Slovenski samospeli.

Sreda, 11. 7.: 14.15 Poročila, objave. — V sredo popoldne v prijetni družbi.

Četrtek, 12. 7.: 14.15 Poročila, objave. — O Turkih na Koroškem.

Petek, 13. 7.: 14.15 Poročila, objave. — To in ono.

Sobota, 14. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 15. 7.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

SPORTNI VESTNIK

NOGOMET

Končani obračuni

Da je žoga res okrogla, je pokazalo letošnje nogometno prvenstvo skoraj v vseh kvalitetnih razredih. Vse je že kazalo, da bo letošnji prvak Avstrije postalo moštvo LASK iz Linza, ko se je slika obrnila in je najvišji naslov zopet osvojila dunajska Austria. V II. ligi po porazu celovške Austrie s strani Grazer SC koroških nogometašev skoraj nihče ni več uvrščal med favorite. Sledilo pa je nekaj zaporednih porazov neposrednih tekmecev — VOEST in Welser SC — ki so Celovčanom zoper odprli široke možnosti in Austria je zmagala — s šestimi točkami prednosti. Tudi St. Janž je svojo prvenstveno barko krmaril bolj po mirnih vodah, na koncu pa presenetil s finišem in rezultati, kakršni so v avstrijskih prvenstvenih razredih prav gotovo redkost. Sedaj, po prepričljivi osvojitvi drugega mesta v skupini C II. razreda čakajo Rožani v negotovosti. Nepriznani zaporedni neuspehi Ferndorfa v II. ligi imajo za posledico izločitev te zgornje-koroške ekipe iz višjerazrednega tekmovanja, kar je v koroških prvenstvenih borbah povzročilo precejšnjo zmešnjavo. Ferndorf mora sedaj zopet nastopiti v koroški ligi, v katero bo zato vstopilo eno moštvo manj, kakor je bilo predvideno. Potrebno bo tudi precejšnje število kvalifikacijskih tekem, v katerih bo morda sodeloval tudi St. Janž. To nam bo znano naslednji teden po kvalifikacijah v I. razredu. V najugodnejšem primeru bo za uvrstitev v I. razred odigran turnir, na katerem bodo sodelovala moštva St. Janž, Pliberk in Weitensfeld. Zmagovalec se bo uvrstil v višji razred. Če turnirja ne bo, ostanejo vse tri enajstovrstice v II. razredu.

Št. Janž : DSG Borovlje 3 : 3 (3 : 2)

V dokaj zanimivi zadnji prvenstveni tekmi je na domačem terenu St. Janž igral neodločeno z močno ekipo iz Borovelj. Domačini so sicer prevladovali na igrišču, vendar svoje premoči niso znali izraziti v golih. Neodločen rezultat je zadostoval za osvojitve 2. mesta. V morebitnih kvalifikacijah želimo St. Janžu kar največ uspeha.

Turnir v Parizu

Na velikem nogometnem turnirju v Parizu so sodelovala svetovnoznana moštva Racing Paris, FC Santos (Brazilija), Rapid (Dunaj) in beograjska Crvena zvezda. Zmagovalec turnirja je postala Crvena zvezda, ki je premagala Santos z 1 : 0 in Rapid z 2 : 0.

Najboljši na svetu

Po svetovnem prvenstvu v Čilu je bila izdana lestevica uspehov nogometnih reprezentanc vseh časov, v kateri prepričljivo vodi Brazilija pred Zahodno Nemčijo, Madžarsko, Italijo, Urugvajem in Jugoslavijo. Na lestvici, ki obsega 36 držav, se nahaja Avstrija na dvajsetem mestu.

BOKS

Avstrija A : Zahodna Nemčija B 9 : 11 in 5 : 15

V dveh meddržavnih boksarskih dvobojih so nemški športniki prepričljivo premagali avstrijsko zastopstvo. Dočim je v prvem dvoboju nastopala najboljša avstrijska ekipa, smo imeli v Celovcu priložnost videti na delu boksarje, ki po večini niso prikazali niti šolskega boksa in so zasluženo visoko izgubili. Publika je bila s prikazanim boksom z obeh strani močno nezadovoljna, saj je prav gotovo vajena lepših in bolj napetih srečanj v borbah domače ekipe KAC.

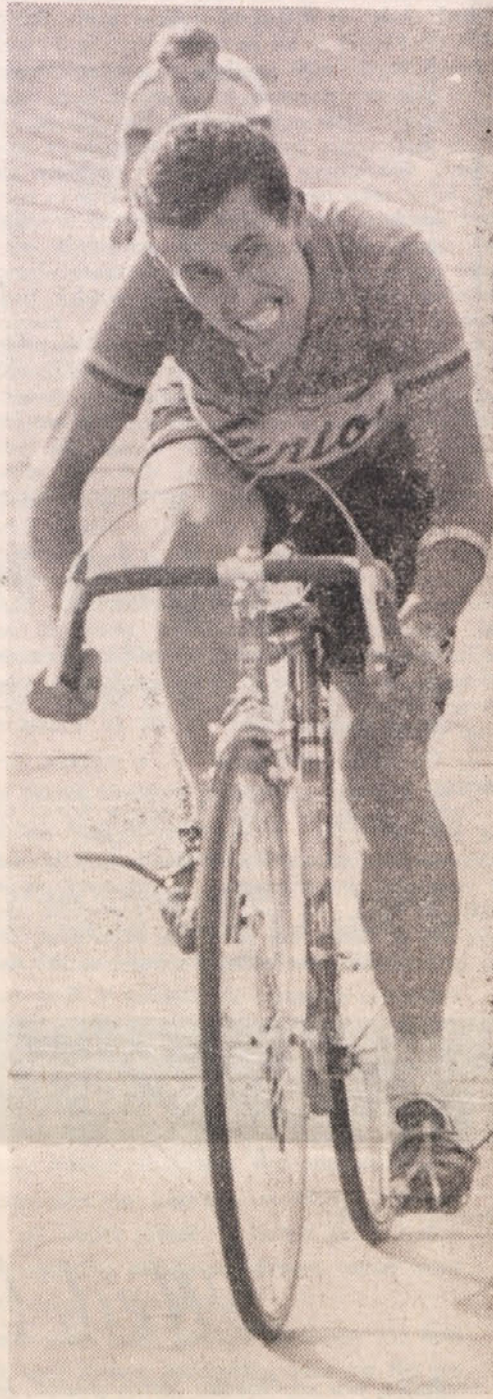
KOŠARKA

Srečanje Koroške in Slovenije

Na beljaški otvoritvi novega košarkaškega igrišča sta poleg VTV Beljak in koroške reprezentance ASKO sodelovala slovensko podzvezno moštvo Partizan Javornik in drugoligaški Triglav iz Kranja. Obe ekipi sta navdušili prisotne gledalce z odlično igro, v kateri so prišle do izraza vse prvine te izredno dinamične in napete panoge športa. Brez prave

konkurence je zmagal Triglav Kranj, ki je premagal reprezentanco ASKO s 63 : 36 in VTV s 102 : 40. V borbi za drugo mesto je Javornik tesno podlegel koroški reprezentanci ASKO s 50 : 48. V Celovcu je gostovalo moštvo iz Jesenic, ki je prepričljivo premagalo domači Union Babenberg s 101 : 71.

Športna srečanja koroških in slovenskih košarkaških ekip bodo brez dvoma prispevala k dvigu koroške kvalitete v košarki, saj veljajo Slovenci za najboljše košarkaše v Jugoslaviji, ki je poleg Sovjetske zveze prva evropska košarkaška velesila.

V poletnih mesecih v polu svojega obraza pritiskajo na pedale kolesarji različnih držav za denar in za zabavo — profesionalci in amaterji. Pred kratkim je bila končana dirka „Po Avstriji“, kateri bo kmalu sledila vožnja po Jugoslaviji. Kolesarstvo je šport, ki zahteva izredno vzdržljivost duha in telesa, zato je krog njegovih aktivnih privrincev tudi dokaj majhen.

SMUČANJE NA VODI

Avstrija - velesila

Avstrijska elita smučarjev na vodi trenutno gostuje v Italiji, kjer je doživela vrsto izrednih uspehov. Po dosedanjih rezultatih je Avstrija letos tudi na vodi smučarska velesila št. 1. Zmagam Renate Hansluka in Gerharda Rainerja v San Remu in Gardoni sta sledili še zmagoslavji v Campionu, kjer sta koroška športnika v skokih premagala vso evropsko elito. Na Vrbskem jezeru trenutno preizkuša svoje moči mladina, ki nikakor ne zaostaja za svojimi starejšimi vrstniki. Popolnoma neznan Micky Müller je v nedeljo pri skalalni konkurenci z 41.70 m dosegel najboljši letošnji rezultat v Evropi.

Ta teden vam priporočamo!

- I. V. Sergejev: ZNANOST IN PRAZNOVERJE, 32 str., ilustr. br. 3 šil.
- B. A. Keller: LJUDJE, KI SPREMINJAJO NARAVO RASTLINSTVA, 52 str., br. 4 šil.
- G. P. Gorškov: POTRESI, 28 str., br. 3 šil.
- Valdgard: ALI JE ŽIVLJENJE NA PLANETIH?, 24 str., ilustr. br. 3 šil.
- Svetozar Čolič: REKE, JEZERA IN PREKOPI, 32 str., ilustr. br. 3 šil.
- J. Šur: OD KREŠOV DO RADIA, 96 str., ilustr. br. 8 šil.
- Dr. Miroslav Zei: ČLOVEK IN OCEAN, 248 str., ilustr. pl. 18 šil.
- Otto Willi Gail: PABERKI IZ FIZIKE 72 str., ilustr. ppl. 14 šil.
- Dr. Lavo Čermelj: V SVETU ATOMOV, 248 str., ilustr. ppl. 35 šil.
- Dr. Lavo Čermelj: NIKOLA TESLA IN RAZVOJ ELEKTROTEHNIKE 120 str., ilustr. br. 8 šil.
- Drago Ulaga: SMUČANJE, 112 str., ilustr. br. 11 šil.
- Božo Petek: LETALSKO MODELARSTVO, 108 str., ilustr. br. 15 šil.
- Slanovec: PRIROČNIK ZA MODELARJA-KONSTRUKTORJA, 256 str., ilustr. br. 16 šil.
- Dr. Leon Žlebnik: LJUDJE MED SEBOJ, 164 str., br. 12 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse